

Maša vsak četrti in polja s poštno vred ali v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 32 D, pol leta 16 D, četrt leta 8 D. Izven Jugoslavije 56 D. Naročnina se pošlje na upravništvu »Slov. Gospodar« v Mariboru, Koroška cesta 5. List se do pošilja do odpovedi. Naročnina se plačuje v naprej. — Telefon interurban št. 113.

Posamezna številka stane 1-50 din.

Poštnina plačana v gotovini.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Cene inseratov po dogovoru. Za večkratne oglase primeren popust. Nezaparte reklamacije se poštnine proste.

Čekovni račun poštne urada Ljubljana 10.603. Telefon interurb. št. 113.

41. številka

MARIBOR, dne 24. septembra 1925.

59. letnik.

Dr. Korošec o političnem položaju.

Govor dr. Korošca na zboru SLS delegatov za mariborsko volilno okrožje v Mariboru 20. t. m.)

Po predzadnjih volitvah za Narodno skupščino se je naša stranka odločila, da se zveže z najmočnejšo hrvatsko stranko, Radičevsko stranko, in se skupno z njo bori za uresničenje svojega državnopravnega programa, za samoupravo Slovenije.

Nastal je takozvani federalistični blok. Ko so Radičevci na to zapustili abstinenčno politiko in se pojavili lani v narodni skupščini, se je z njimi osnoval širši blok združene opozicije, ki je mimogrede dobil tudi vlogo v svoje roke. In ko se je po letošnjih volitvah zopet sestala narodna skupščina, se je ta blok obnovil, in sicer pod imenom: blok narodnega sporazuma in ljudske (seljaške) demokracije. Toda že meseca julija tega leta so se radičevci izneverili bloku, se odrekli njegovemu programu, osvojili na celi črti vladni program radikalne stranke ter z njo ustanovili sedanjo, takozvano Pašič-Radičevsko vladno. Druge stranke bloka med njimi tudi mi, so ostale zveste programu narodnega sporazuma in ljudske demokracije in vztrajajo v opoziciji. V opozicijo pa je prišla tudi Samostojna demokratska stranka, ne sicer prostovoljno, ampak, ker jo je Pašič kot nerabno vrge iz vlade. Novi vladi pa so nenaprosene vsilile svojo pomoč slovenska stranka samostojnežev in Prepeluhova stranka bivših republikancev ter avtonomistov, ki sedaj z radičevci skupaj podpirajo izvajanje Pašičevega vladnega programa.

To je v najtesnejših obrisih naša notranja politika, kakor se je razvijala zadnja tri leta, ter trenutni politični položaj. Ako bi očitanja kaj koristila, potem bi bil na mestu očitke, da Radičeva stranka ni bila lojalna, poštena in zanesljiva zaveznica, in sicer ne samo glede taktike, ker se je ves čas sodelovanja v opoziciji skušala škodovati predvsem svojim zaveznikom, ampak, kakor se je sedaj izkazalo, tudi glede programa, katerega je navsezadnje v celoti izdala. Radičeva stranka je zapustila republiko, federacijo, narodni sporazum in seljaško demokracijo. Ako kljub temu Radič na Hrvatskem in po Ženevi še vedno govori o neki seljaški demokraciji, je to smešno, ker je vendar znano, da nimajo nobene besede v Radičevi stranki, a Radič nobene besede v Pašičevi vladi. Radičevi stranki se godi kakor vsem dezertarjem, da se njihove usluge sprejemajo, a nje same se gleda po strani. Radič in Pucelj in Prepeluh morajo ponižno in poslušno služiti ne narodu, ne državi, ne kmeškemu stanu, ampak radikalni stran-

ki. To je njihova žalostna vloga v sedanjem političnem položaju.

Sedanja vlada je sicer po številu močna, toda v svoji notranjosti neenotna in vsled tega slaba.

Radič si želi iz Pašičevega objema in Pašič iz Radičevega društva. Za to je bahanje, da bodo novi zavezniki vladali polna štiri leta, le znak nepoznavanja resničnih razmer. Obema vladnima strankama se hoče novih volitev. Radičevci si žele novih volitev, da bi se osvobodili sedanjega neprijetnega in poniževalnega položaja, v katerem se nahajajo, in da bi v volitvah, v katerih bi za nje deloval cel vladni aparat, pridobili na številu svojih poslanskih mandatov. Radikalna stranka pa tudi že govori o novih volitvah, ki pa bi naj nastopile še le po sprejetju rednega proračuna, s katerim se na vsak način hočejo obremeniti politično odgovornost Radičeve stranke. Radikalna stranka trdno upa, da bi si z že preiskušeni nasilnimi sredstvi pridobila še toliko mandatov, da bi se ji potem ne trebalo ozirati na nobeno drugo stranko. Postati sama dovolj močna, da diktira svojo voljo dinastiji in narodom, to je njen ideal. Potemtakem izgleda sicer, da so tudi v želji po novih volitvah radikalni in radičevci enega mišljenja in da je to zopet nova vez med njimi. Toda to je le navidezna! Radikalni ne bi pod nobenim pogojem hoteli z Radičem na volitve, a radičevcem, ako niso na vladi, volitve ne bi nič koristile. In v teh različnih razlogih za nove volitve tiči velika nevarnost za kaki dolgotrajnejši obstoj sedanje vladne zveze.

Trdna za dolgo dobo pa ni sedanja vlada tudi iz drugih razlogov. Razpoloženje hrvatskih mas je tako, da pričakuje z gotovostjo skorajšnje revizije ustave in nove notranje državne ureditve. O tem je vsak razgovor odveč, to je nepobitno dejstvo! Temu splošnemu pričakovanju se je moral ukloniti tudi Radič in v Ženevi govoriti o reviziji ustave, čeprav dobro ve, da je to njegovim sedanjim političnim gospodarjem zelo neprijetno vprašanje. Ne da bi tudi v radikalni stranki ne bilo mož, ki uvidevajo, da je sedanje centralistično stanje nevzdržljivo, ampak ker Pašič noče o tem nič čuti, a Pašič je še danes radikalna stranka. On ji še narekuje svojo voljo in svoje poglede! Narekuje pa ji tudi svoj tempo, svoje korake pri delovanju, ki so zelo, zelo počasni. Ta počasnost v delovanju je nesreča za vsako stranko, ki tvori zvezo z radikalni, ker ne more v Pašičevi družbi ničesar doseči, če pride v njo še s tako dobrimi nameni. Starokopitnost in počasnost samoderžca Pašiča ubijata z njim zvezane stranke, ubija pa nam tudi in zavira zdrav razvoj v celi naši notranji politiki. Stalni pravci v finančni politiki, dalekovidni pogledi v carinski in tarifni politiki, vodilne smernice v celem narodnem gospodarstvu, vsega tega še nam manjka ob

koncu sedemega leta našega zjedinenja, in na tem umirajo stanovi in hirajo narodi. To kompromitira vsako stranko, in zato je nevarno vladati s Pašičem.

Edina stranka, katere še ni spametovala družba s Pašičem, je očigledno Samostalna demokratska stranka.

O njej se čujejo neprestano glasovi iz Beograda, da bi bila voljna žrtvovati celo Pribečevića in se popolnoma spojit z radikalno stranko. Z namenom, da bi se lažje izvršila ta fuzija na Slovenskem, bi se baje umaknil začasno iz politike in iz vodstva stranke njen sedanji predsednik dr. Žerjav ter prepustil vodstvo dr. Kramarju, ki je njegov naslednik na volilni listi demokratske stranke. Baje, tako se dalje govori, je to glavni vzrok, da se na Slovenskem še ni izvršila nobena sprememba uradništva, čeprav mora biti to stanje neznosno za slovenske radikale, samostojneže in bivše republikance, ki imajo svojo vladno, za katero morajo glasovati, a v Sloveniji izvršuje mesto njih vlast opozicijska stranka demokratska. V Beogradu, kakor čujemo, tej spojitvi ne bi bili nasprotni, pač pa v Sloveniji prizadete stranke še nočejo ničesar čuti o tem. Sicer pa to nas ne zadeva, pač pa slovenske radikale, samostojneže in radičevce, ki bi bili na ta način izigrani in vrženi med obrabljeni šaro. V najbližnjem času bomo videli, koliko je na vseh teh govorih resnice.

Ni namreč izključeno, da so take govorice nalašč za našo stranko izmišljene. So gotovi ljudje, ki nas hočejo za vsako ceno videti v vladi in na odgovornosti. Ti se z vsemi sredstvi in silami trudijo, da bi nas spravili v vladno: z žuganjem, plašenjem, obljubovanjem. No, vsaj za tako naivne nas ne smejo imeti, da bi mi storili kak političen korak zaradi slovenske demokratske stranke. Ona je lahko zgoraj, spodaj, levo, desno, mi gremo svojo začrtano pot naprej. Samostalna demokratska stranka je nesreča za slovenski narod, a za nas ni nobena orientacijska tabla.

Nočemo pa s tem reči, da je za nas v bodoče vsako sodelovanje z radikalno stranko načeloma izključeno.

Pod gotovimi predpogoji in pogoji bi bilo tudi to mogoče. Toda danes o tem govoriti bi bilo popolnoma brez potrebe, ker stvar ni na dnevnem redu. Tudi nismo tako nespametni, da bi o sličnih stvareh javno razpravljali.

Radikalna in radičevska stranka, ki sta sedaj na vladi, ne izvršujeta in nočeta izvrševati glavni točk političnega, kulturnega in gospodarskega programa slovenskega naroda, za to je naše mesto za sedaj v opoziciji. Komur ni do programa in ljudstva, lahko kapitulira, kdor pošteno misli s svojim programom, mora vstrajati. In mi hočemo vstrajati! V politiki sedaj po vojski hitro živimo, ne samo drugod, nego tudi pri nas. Tudi za

LISTEK.

Zgodbe napoleonskega vojaka.

Francoski spisal Erckmann-Chatrian; preložil Al. B.

S tem me je zopet navdal s pogumom, a nisem imel več moči, da bi nosil puško — zdela se mi je težka kot svinec. Tudi jesti nisem mogel več in kolena so se šibila pod mano. Vendar še nisem obupal in sem si rekel:

»Saj ni nič hudega . . . Ko boš uglel pfalzburški zvonik, bo prešla mrzlica. Tam boš dihal zdrav zrak in Katarin ti bo stregla . . . saj se bosta poročila . . .«

Res, da sem videl, kako so drugi, ki so bili bolni kot jaz, obležali med potjo, a nikakor nisem hotel biti tako bolan kot oni.

Bil sem torej še vedno kolikor toliko dobre volje, dokler nismo zvedeli na počivališču tri milje za Fuldo na cesti proti Salmünstru, da nam hoče petdeset tisoč Bavarcev odrezati umik in da že stoje v velikih gozdovih, skozi katere smo morali iti. Ta vest me je docela potrla, ker sem čutil, da ne bom imel več moči za naskakovanje, streljanje in boj z bajonetom. Vendar sem napel še zadnje moči, ko so nam veleli dalje marširati, in sem hotel vstati.

»Jože, po koncu!« je zaklical Cebedej. »Le pogumi! A jaz nisem mogel in sem pričel ihteti.

»Ne morem!« sem rekel.

»Vstani vendar!«, je priganjal on.

»Ne morem . . . za božjo voljo . . . ne morem!«

In sem se oprijel njegove roke . . . Njemu so debele solze tekale po licih . . . Skušal me je nesti; a tudi on je bil preslab. Jaz pa sem se ga oklenil in kričal:

»Cebedej, nikar me ne zapusti!«

Stotnik Vidal je pristopil in me je žalosten pogledal.

»Le miren boč, fant!«, je rekel. »Čez pol ure pridejo mimo bolniški vozovi . . . ti te sprejmejo.«

Jaz pa sem vedel, kaj to pomenja. Objel sem Cebedeja in mu pošepetal na uho:

»Poslušaj! Pozdravi Katarino namesto mene . . . objubi mi Povej ji, da sem umrl s poljubom zanjo na ustnicah, in da si ji ti prinesel poljub v slovo.«

»Vse to storim«, je rekel in se silil, da bi ne ihtel.

»Vse ji povem . . . O ti ubogi Jože!«

Nisem ga mogel izpustiti iz objetja. Zato me je sam položil na tla in hitel proč, ne da bi me pogledal. Kolona je odšla . . . gledal sem za njo, kakor človek gleda za zadnjim upanjem, predno izgine . . . Sedaj so izginili zadnji zaostajalci bataljona v neki grapi . . . Zatisnil sem oči in šele čez eno uro ali še pozneje me je zbudilo iz omotice bobnenje topov. Videl sem, kako dirja mimo po cesti divizija garde z voznimi in topništvom. Na vozeh sem uglel nekaj bolnikov in sem zavpil:

»Vzemite me s sabo! . . . Vzemite mi s sabo!«

A nihče se ni zmenil za moje vpitje . . . Drevili so mimo . . . streljanje je bilo čedalje huje. Tako je šlo mimo več kot deset tisoč mož, konjeništvu in pešcev. Nisem imel več toliko moči, da bi zakričal.

Nazadnje so prišle zadnje straže. Videl sem, kako so se oddaljile čake in telečaki ter izginili za bregom. Že sem se hotel uleči za zmerom, ko se je na cesti zopet oglasil silen hrup. Bilo je kakih pet ali šest topov, ki so hoteli mimo z dobrimi konji. Na desni in levi so sedeli topničarji s sabljami v rokah. Za njimi so prišli vozovi s streljivom. Tudi v te nisem zaupal bolj kot v druge, vendar sem pogledal tje ter uglel poleg topa dirjati dolgega, suhega, rdečelasega, odlikovanega podčastnika. Spoznal sem Zimmra, starega lipskega tovariša. Jahal je mimo, ne da bi me videl. Zdaj pa sem zakričal, kar so dale moči:

»Kristijan! Kristijan!«

Kljub ropotanju in drdranju topov se je ustavil, se ozrl in me videl ležečega pod drevesom. Debelo je pogledal.

»Kristijan!« sem kričal. »Usmili se me!«

Nato je jahal nazaj, me pogledal in prebledel.

»Kaj? Ti si, dragi Jože?« je vzkliknil in hitro skočil s konja.

Dvignil me je kot malo dete in zavpil nad ljudmi pri zadnjem vozu s streljivom:

»Hej! Stojte!«

Nato me je objel, me nesel na voz in mi telečak potisnil pod glavo. Videl sem tudi, kako mi je vrge preko nog debel jahaški plašč. Nato pa je rekel:

»Zdaj pa naprej! Stvar pred nami je nujna!«

To je vse, česar se spominjam, kajti takoj nato sem omedlel. Zdi se mi sicer, kakor bi bil pozneje slišal divjanje viharja, vpitje in krike poveljnikov ter ponoči videl nad sabo vrhove velikih jelk — a to je zame kakor zmedene zanje. Le to je gotovo, da se je tisti dan za Salmünstrom v hanauskih gozdovih bila velika bitka zoper Bavarce in da smo jih premagali.

XXII.

Dne 15. januarja 1814. leta, dva in pol meseca po bitki pri Hanauu, sem se prebudil v prijetno zakurjeni sobi in v dobri postelji. Ko sem uglel nad sabo tramove na stropu in mala okna, ki jih je bil mraz okrasil z belimi rožami, sem rekel sam pri sebi: »Zima je!« Obenem sem slišal nekaj kakor topovski bobnenje in pokljanje ognja na ognjišču. Ko sem se bil čez nekaj minut obrnil, sem uglel mlado, blede žensko, ki je s prekrizanimi rokami sedela pri ognjišču. Spoznal sem Katarino. Spoznal sem tudi sobo, v kateri sem preživel toliko lepih nedelj, predno sem šel v vojsko. Samo topovski streljanje, ki se je ponavljalo vsak hip, me je navdajalo s strahom, da še sanjam.

Dolgo sem gledal Katarino. Silno lepa se mi je zdela in pomislil sem: »Kje pa je teta Marjeta? Kako sem prišel semkaj? Ali sva jaz in Katarina omožena? Moj Bog, ko bi le to ne bile same sanje!«

Slednjič sem se ojunčil in prav tiho zaklical: »Katarina!«

Hitro se je obrnila in vzkliknila:

»Jože! Ali si me spoznal?«

»Kaj pa, da sem te«, sem odgovoril in ji ponudil roko.

Tresoča se od razburjenosti in veselja je stopila bliže in dolgo sem jo držal v objetu. Oba sva jokala.

Ko pa se je znova pričelo streljanje, se mi je skrčilo srce.

»Kaj pa je to, Katarina?« sem vprašal.

nas še pride solnce, in sicer prej nego to mnogi ljudje mislijo. Ideja sporazuma med Slovenci, Hrvati in Srbi ni mrtva, ona je živa še pri vseh narodih. Tudi njen dan pride, po bojih, težavah, žrtvah sicer, a brez truda in napora nikjer ni uspeha in zmage.

Za vse ono pa, kar sedaj tlači Slovence, moramo naprtili odgovornost onim, ki so zavestno in nameroma zakrivali naše sedanje težave.

Samostalni demokratje in samostojneži so zakopali našo prejšnjo deželno avtonomijo in postavili z ustavo na njeno mesto sedanji nesposobni birokratičen centralizem. Hoteli so nam celo vzeti našo slovensko samožitnost, kajti demokratje in samostojneži so glasovali za to, da je prišlo takozvano »narodno jedinstvo« v ustavo. Državno in narodno jedinstvo, to sta sploh dve besedi, ki jih zadnjih pet let srečamo na vsakem koraku, seveda največ v plemenitih denunciacijah in blagohotnih obtožbah. Državno jedinstvo smo vedno priznavali in tudi od nas zamišljena avtonomija se ne protivi državnemu jedinstvu. Glede narodnega jedinstva pa razločujemo. Izključujemo vsako narodno jedinstvo, po katerem bi se morali odreči svojemu slovenskemu jeziku in svoji slovenski narodni zavesti. V zgodovini ni primere, da bi se kateri narod odrekel svojemu jeziku in svojemu narodnemu življenju. So bili ljudje, kakor v avstrijski dobi nemškutarji, ki so se izneverili svoji lastni materi, a to so bili posamezni pokvarjenci ali zapeljanci, a cel narod je kljub preganjanju ostal trden in značajan. Tudi sedaj nastopajo slični ljudje, ki se posmehujejo slovenski narodni zavesti, smešijo slovenske kulturne pridobitve in se odrekajo slovenskemu občestvu, toda vsake nove volitve pokažejo, da je slovenski narod ostal zvest samemu sebi. Tudi bratom Srbom moramo v tem oziru reči: Ako se slovenski jezik prirodno zlije s hrvatskim in srbskim v enoto, dobro, mi bomo to dejstvo potem priznali. A ne zahtevajte od nas, da se kot nizkotne in podle izdajice odrečemo svojemu slovenstvu in da postanemo edini žalostni primer, kako en narod sam sebe izbriše iz zgodovine. Najmanj pa uporabljajte kako nasilje, kajti s tem uničite vsako upanje tudi na prirodno spojitve jugoslovanskih narodov. Ne držite se tudi izdajice slovenstva, kajti s tem si samo odbijate pošteno slovensko dušo in varate sami sebe o pravem razpoloženju slovenskega naroda. Ne leži slabost države v njenih različnih narodih, ampak samo v tem, ako se z njimi krivo postopa.

Naloga in dolžnost majhnih slovenskih stranic izven Slovenske ljudske stranke bi bila po našem mišljenju pač čisto drugačna nego jo one dandanes shvačajo.

Če le more kateri teh političnih drobcev, pa se obesi na vsakokratno vlado. Za vsako ceno, slepo, brezpogojno, brez ozira na potrebe in zahteve slovenskega ljudstva. Za svojo nalogo v vladi pa potem smatrajo, da z otročjim veseljem zadenejo par udarcev Slovenci, ki jih stranki, ki boli prizadete, a stranki nič ne škodi, zraven pa pokrivajo udano in voljno vsa zapostavljanja in vse krivice, ki jih druge močnejše vladne stranke namenoma povzročajo slovenskemu ljudstvu. Kaj je n. pr. pozitivni uspeh večletnega hlapčevanja Samostalne demokratske stranke. Neznosni davki, ki ogrožajo obstoj vseh delovnih stanov, slaba carinska in tarifna politika, ki nam ubija vse narodno gospodarstvo, oviranje in zabanjevanje industrije na slovenskih tleh, otekanje denarja iz naše zemlje, in vsled tega eksekucije, konkurzi in kričeca brezposelnosti, ki postaja poseben problem za Slovenijo. To so uspehi! Sedaj so se namesto njih vdinjali za hlapce najmočnejše vladne stranke slovenski radikali, samostojneži in republikanci. Njihovo prava slovenska domoljubna dolžnost pa bi bila,

»Topovi streljajo pred Pfalzburgom«, je odgovorila in me objela še trdneje.

»Topovi?«

»Da, mesto oblegajo.«

»Pfalzburg? ... Sovražnik je na Francoskem?«

Več nisem mogel reči. Toliko trpljenja, toliko solza, dva milijona na bojiščih žrtvovanih ljudi — vse to je torej nazadnje privedlo do tega, da je naša domovina izročena plenitvi in pustošenju! ... Kljub veselju, da sem objemal z rokami svojo izvoljenko, me ta grozna misel celo uro ni zapustila niti za trenutek. Še danes, ko sem živ in star, me še vedno navdaja z žalostjo. ... Da, mi starci smo to doživeli in prav, da mladina to zve: videli smo, kako je na Francoskem gospodoval Nemec, Rus, Šved, Španec in Anglež, kako so garnizije ustanavljali v naših mestih, vse, kar jim je bilo všeč, odvažali iz naših trdnjav, naše vojske zasramovali, našo zastavo izpreminjali in med sabo delili naše pridobitve, ne samo tiste iz cesarskih časov, ampak tudi tiste iz časov republike — drago je bilo plačanih deset let slave!

A ne govorimo o teh stvareh, bodočnost bo sodila o tem! Oznanjala bo, da so nam sovražniki po bitkah pri Lützen in Bautzen ponujali Belgijo z delom Holandije, ves levi renski breg do Basela in italijansko kraljestvo s Savojsko, in da se je cesar branil sprejeti to ponudbo, ki je bila vendar dobra, ker mu je bilo zadoščenje lastnemu ponosu več nego sreča Francije!

Da se vrnem k svojemu pripovedovanju, moram še omeniti, da so štirinajst dni po bitki pri Hanau pričeli defilirati tisoči vozov z ranjenci in bolniki na vojni cesti od Strassburga proti Nancyju in Vier-Windenu. V eni sami vrsti se je to nepretrgoma vleklo iz Alzacije na Lotaringijo.

Teta Marjeta in Katarina sta videli z vežnih vrat, kako se je vlekel mimo ta žalostni vlak. Mislim, da mi ni treba praviti, kaj sta si mislili pri tem. Mimo je šlo že več kot dvanaest sto voz, in mene ni bilo med njimi. Tisoči očetov in mater, ki so bili prihiteli iz okolice dvajset milj

da bi se v sporazumu in dogovoru z edino legitimirano zastopnico slovenskega naroda, s Slovensko ljudsko stranko, zavzemali ne za svoje malenkostne strankarske koristi in želje, temveč za temeljne življenjske pogoje ljudstva, ki prebiva na slovenskem ozemlju. Pri vsej razliki strank bi se našlo tudi marsikaj skupnega, posebno to, kar potrebuje slovenski narod vsakdan neizogibno za svoj obstoj.

Samo po uradni statistiki imamo Slovenci sedaj okoli 30.000 brezposelnih.

Vsaki 30. človek stoji na cesti — brez posla in brez kruha! Vsiljiva politika slovenskih stranic je kriva, da nas večje vladne stranke pač čujejo, ako se lasamo slovenske stranke med seboj, a ne čujejo, kadar jim javljamo potrebe slovenskega ljudstva, ker vedo, da so jim male slovenske stranke itak na razpolago in že samo za ministrski stolček radevolje pokrivajo vsa zapostavljanja Slovenije. Hladnokrvno se koraka preko najtežjih in najvažnejših vprašanj, ki se tičejo našega ljudstva. Kaj naj počnemo z brezposelnimi? Izseljevanje ni urejeno, ni organizirano, zato je izseljevanje nemogoče. Zemlja se Slovincem ne deli, industriji na slovenski zemlji se delajo neprestano največje ovire, ustanavljanje novih industrijskih podjetij se ne dovoljuje iz ničevih vzrokov, kmeta in trgovca se ubija z davki — od česa in kako naj živimo Slovenci? To vse je žalostna posledica neumnega hlapčevanja slovenskih stranic vsakokratni vladi. Zato pa bodo naše male stranke morale revidirati svojo dosedanja politiko doma in v Belgradu, iskati enotne slovenske fronte, ali pa bo narod moral enkrat za vselej obračunati z njimi.

Napram slovenski industriji vlada v Belgradu naravnost sovražno razpoloženje.

V središču naše države se namreč zastopa mnenje, da se industrijska podjetja ne smejo nahajati na meji, ampak vse bolj v sredini države. Čudno je, da se isto stališče ne zavzema napram industriji v Belgradu in okoli njega, v Pančevu, Nišu itd., ki so še bližje meji, nego nekatere naše industrije. Sicer pa je to stališče tudi načelno pogrešno. Ob mejah po teh teorijah ne sme biti industrije zaradi vojske, da ne pride sovražnikom v roke in službo. Odkdaj in kje pa velja pravilo, da se mora celo narodno gospodarstvo razvijati samo z ozirom na morebitne vojske? Ali hočemo res postati izrazito militaristična država? Naša industrijska podjetja so deloma že stara in se ne dajo premikati, kakor figure na šahovski deski, a nova industrijska podjetja se ustvarjajo tam, kjer ne morejo uspevati druge stvarne kulture in kjer so za to dani predpogoji. Slovenija ne more postati eno samo veliko žitno polje, a za industrijo ima dovolj kvalificiranega prebivalstva in prirodnega bogastva. To ne gre, da bi mi z ozirom na morebitne vojske morali že danes začeti gladovati! Kaj takega ne more nobena država od nas zahtevati!

Naša zunanja politika mora biti zaradi tega tako usmerjena, da nam trajno osigurava mir.

A kako stojimo danes z inostranstvom? Noben sosednih narodov nam ni prijatelj. Sploh ne poznamo naroda na svetu, ki bi nesebično in odkrito, iz celega srca simpatiziral z nami. Ne dopadajo jim naše politične metode, ne naše socialno reakcionarstvo, ne naše nekonsolidirano gospodarstvo, ne naša kulturna zaostalost. V kolikor imamo simpatij v inozemstvu, one se nanašajo samo na kosti naših vojakov. A nam so njihove kosti predragocene, njihove duše presvete, da bi z njimi kupovali simpatije tujih narodov. Velikokrat izrečeno, a vedno resnično je pravilo: Najboljša zunanja politika je dobra notranja politika!

Naša stranka pa hoče državo na znotraj za vse tri narode pošteno, pravično in svobodoljubno urediti, stanovitno in njihovem delu nuditi potrebno podporo, osebnostno in stvarno kulturo vsestranski pospeševati.

daleč, so ob potu gledali, kje ugledajo svoje sinove. Kotliko se jih je vrnilo, ki niso našli svojega otroka!

Tretji dan me je spoznala Katarina na spletenem vozu iz okolice Mainza med drugimi nesrečniki, ki so bili kot jaz upadlih lic, silno shujšani in napol mrtvi od lakote.

»On je! ... Jože je!« je klicala že od daleč.

A nihče ni hotel verjeti. Teta Marjeta me je morala gledati dolgo časa, predno je mogla reči:

»Res je on! ... Vzemite ga z voza ... naš Jože je!«

Dala me je prenesti v hišo in mi je stregla po dnevu in po noči. Ker me je vedno žejalo, sem venomer zahteval vode. Nihče v vasi ni mislil, da bom okrevljal. Rešila pa me je sreča, da sem dihal domači zrak in gledal svoje drage znanke.

Kakih šest mesecev pozneje sva se s Katarino poročila. Gospod Gulden, ki naju je ljubil kot svoja otroka, me je sprejel za družabnika svojega podjetja. Stanovali smo skupaj v hiši in smo bili najsrečnejši ljudje na svetu.

Vojne je bilo konec. Zavezniki so se v dnevnih pohodih vračali domov, cesar je odšel na otok Elbo in kralj Ludovik XVIII. nam je dal pametne svoboščine. Še enkrat je nastopil lepi čas mladosti, čas ljubezni, dela in miru. Človek je lahko zaupal v bodočnost, lahko si je mislil, da si bo vsak z lepim življenjem in stredljivostjo priboril prijetno življenje, da si bo pridobil spoštovanje dobrih ljudi in da bo pošteno vzgajal svojo rodbino, ne da bi se mu bilo treba bati, da ga čez sedem ali osem let potem, ko ga je bila zadela vojaška služba, zopet zadene nov vojaški nabor.

Gospod Gulden, kateremu ni bil posebno povšeči povratek starih kraljev in starega plemstva, pa je trdil, da so ti ljudje v tujih deželah pač dovolj tpehli, da izprevidijo, da svet ni samo zanje in da morajo spoštovati naše pravice. Tudi to je mislil, da bo cesar Napoleon toliko pameten, da bo dal mir. ... Pa se je motil: vrtnili so se Burboni s svojimi starimi nazori in cesar je samo čakal ugodnega trenutka, da se maščuje.

Konec.

Mi smo nositelji narodne in socialne pravde ter zagovorniki vsakega kulturnega napredka. Mi smo stranka bodočnosti. Zato pa vstrajajmo, ako še ni prišel naš dan. A on pride, in da prej pride, za to hočemo delati in se truditi!

Kulturna politika države.

Cerkev — država — šola.

(Govor nar. poslanca dr. Hohnjeca na zboru delegatov SLS v Mariboru 20. septembra.)

Kultura.

Beseda kultura je latinskega izvora ter je prišla v rabo za časa rimske svetovne države. Glagol colere pomenja obdelovati, nadalje to, kar je obdelano in zasajeno, negovati, varovati, gojiti in častiti. Zato je agrikultura = poljedelstvo prvo kulturno udejstvovanje človeka. Iz glagola colere tudi izvira beseda cultus, ki je bila izpočetka istoznačna kakor cultura, hkrati pa je značila bogoslužno češčenje Boga, brez katerega ni bilo ne obdelovanja zemlje, ne uspehov od njega.

Pozneje se je beseda kultura in z njo združen pojem prenesel na človeka kot najvažnejši predmet obdelovanja in gojenja. Zgled za prenos besede kultura od poljedelstva na človeško izobraževanje nam daje slavni rimski govornik in pisatelj Ciceron, ki je rekel: »Kakor njiva, najsi je še tako rodovitna, brez kulture (obdelovanja) ne more biti plodonosna, tako tudi ne duh, brez poduka in izobrazbe.«

Njiva kot taka, kot del prirode ne tvori kulture, bistvo kulture je v obdelovanju zemlje po človeku z rokami in orodjem. Tako tudi niso naravne sposobnosti človekove in nadnaravni darovi božji sestavni del kulture, marveč svobodno udejstvovanje človeka in človeštva ter uspehi tega delovanja.

Po predmetu človeškega delovanja razlikujemo te levrste kulture: 1. **gospodarska kultura**, ki ji je namen zadovoljiti človeka z materijelnimi (tvarnimi) potrebščinami (poljedelstvo, obrt, tehnika ...). 2. **Duševna kultura** = gojenje, obdelovanje duha, gojitev in dviganje duševnega življenja, torej predvsem obsežno polje znanosti in poduka. 3. **Etična (moralna) kultura** = urejanje in pospeševanje individualnega (osebnega) življenja človeškega. 4. **Socialna kultura** = urejanje in pospeševanje socialnega (družabnega) življenja. 5. **Religiozna (verska) kultura** = spoznanje in priznanje najvišjega bitja v mišljenju in hotenju, v dejanjih in stvritvah bogoslužja. Poslednja je najlepši cvet in sijajna krona vsega človeškega udejstvovanja.

Religija je najvažnejši kulturni faktor.

Ze iz tega sledi, da mora država, ki ima nalogo pospeševati vsestransko kulturo svojih državljanov, religijo, brez katere ni prave in blagosodne kulture, ščititi ter jo podpirati v njenem delovanju.

Krščanska vera je edina resnična, ker je od Boga samega razodeta, in katoliška cerkev je njena najpopolnejša oblika. Ako si država ni na jasnem o pomenu cerkve ter ni do nje v pravem odnosu, ne more voditi dobre in blagosodne kulturne politike.

Cerkev in država.

Država in cerkev sta dve družbi, vsaka v sebi popolna in od druge neodvisna. Da ne pride med obema do nesporazuma ali celo do spora, je treba, da se med njima začrta mejnica, in to tembolj, ker imata obe iste ljudi za člane.

Država je naravna popolna družba, ki ima za namen obrambo in častno blaginjo svojih članov. Cerkev je od Kristusa za vse ljudi vseh krajev in časov ustanovljena družba, da jih vodi k večnemu zveličanju.

Obe oblasti sta od Boga: cerkev je neposredno od Boga, država pa posredno, v kolikor je utemeljena v socialnih lastnostih in potrebah človeške narave, ki izvira od Boga kot stvarnika. Vsaka teh oblasti je v svojem področju najvišja in neodvisna od druge, vsaka ima svoj delokrog, v kojem nastopa samostojno. So pa stvari, v katerih se delokroga obeh dotikata. To so takozvane mešovite reči, ki pod raznimi vidiki spadajo v delokrog obeh oblasti, kakor imovinsko vprašanje, zakon (ženitvene stvari) in zlasti šolstvo.

Ako bi država, to je vodilni činitelji v njej priznali ta načela, bi povse naravno iz tega priznanja sledilo to-le **idealno razmerje** med cerkveno in svetno oblastjo: Cerkev se ne samo priznava kot javna ustanova, marveč država se priznava k njej, jo s svojimi sredstvi k dosegu njenega cilja načelno in faktično podpira ter svojo zakonodajo spravlja v sklad s cerkvenimi normami (pravili).

Naravno razmerje med cerkvijo in državo je torej: koordinacija (vzporednost, enakost) in kooperacija (sodelovanje). Papež Leon XIII. je v svoji okrožnici Immortale Dei (1. novembra 1885) složno sodelovanje države s cerkvijo proglasil ter proslavil kot idealno obliko medsebojnega razmerja in kot najkoristnejšo za obe. Kot sredstvo za doseg splošnega sodelovanja je priporočil pogodbo med cerkvijo in državo (**konkordat**), da se doseže sporazum zlasti o menjih točkah, to je v zadevah, ki spadajo v področje obeh.

Taka skladnost in tako sodelovanje ima najblagosnejše posledice osobito za državo. Cerkev okreplja državno avtoriteto in oblast s tem, da kaže na Boga kot njen vir in temelj. Ona z verskimi nagibi podpira zakon in moralno ter je najboljša učiteljica in pospešiteljica socialnih čednosti. V tem oziru so pomenljive besede, ki jih je veliki ameriški državnik Washington izrekel na kongresu leta 1789: »Religija in morala sta najpotrebnejša stebra državnega blagostanja. Zaman bi

se dičil s patriotizmom tisti, ki bi hotel porušiti ta glavna stebra društvene zgradbe.

In vendar je bilo ter je še takih državnikov in politikov, ki ta dva glavna stebra društvene zgradbe rušijo, zahtevajo, da mora država biti areligiozna (brezverska) in ateistična (brezbožna). Po mnenju ljudi takih načel bi bil najprimernejši odnos cerkve do države ločitev države od Cerkve.

Tudi ob takem razmerju do države se cerkvi ni treba bati za obstoj, saj je celo vstala ter se čudovito razširila pod krvavim preganjanjem rimske države. To naj pomislijo na eni strani tisti, ki se preveč plašijo, na drugi strani pa tisti, ki nastopajo z grožnjo ločitve države od cerkve kot s plašilom. Cerkev, ki ima od svojega božjega ustanovitelja jamstvo večnega obstoja, se ni treba ničesar bati. Ugotoviti pa je dejstvo, da ločitev države od cerkve ne odgovarja zgodovinskemu razvoju, ki za Evropo spričuje sodelovanje Cerkve in države pri ustvarjanju temeljev sedanjega kulturnega življenja. Drugače, so razmere v Ameriki, kjer je Cerkev vršila misijonsko delo ločeno od države. To razmerje ločitve je ostalo ter trajalo naprej, ko je mesto misijonske organizacije nastopila stalna hierarhična organizacija.

Razmerje, ki se označuje kot ločitev cerkve in države, se mora od strani države smatrati pravilno in pošteno ter se Cerkvi prepuščati popolna svoboda. Tako je v Zedinjenih državah Severne Amerike. Tako je v Braziliji, ki ima kljub ločitvi svoje poslanstvo pri Vatikanu. Tako je v Belgiji, kjer so zasebne verske šole ne samo tolerirane, marveč tudi podpirane iz javnih sredstev (države, občine . . .). Sovražno pa se je ta ločitev izvršila na Portugalskem in zlasti na Francoskem. Zato je papež Pij X. (okrožnica Vehementer nos z dne 11. februarja 1906) obsodil francoski zakon o ločitvi države od Cerkve.

V novi dobi se je razvil tip (oblika) države, ki stoji nad vsemi konfesijami (veroizpovedovanji) ter vsem verskim družbam, v kolikor so priznane od države, ustavno zajamčuje isto svobodo vere in veroizpovedanja. Zato se taka država imenuje **paritetna država** (paritas = enakost).

V vrsto teh držav je tudi stopila naša država. Po členu XII. ustave so vse v državi osvojene in priznane vere enakovredne. Vršiti smejo svoj verozakon javno. Svoje notranje verske posle upravljajo samostojno. To so splošna načela paritete, ki jih je treba podrobno izvesti v posebnih zakonih. Kakšnih zakonov je v tem oziru pričakovati, dokazuje od vlade izdelani osnovni zakon o verah in medverskih odnosih, ki je že dostavljen zakonodajnemu odboru narodne skupščine, pa še ni prišel v razpravo. O tem zakonskem načrtu sem takoj obvestil javnost potem podrobne razprave v časopisu. Izjaviti moramo, da je ta zakonski načrt s katoliškega stališča absolutno nesprejemljiv, ker je ne samo omejitve, marveč direktna negacija cerkvene avtonomije, ki je celo v ustavi zajamčena. Poedine določbe tega zakonskega načrta so ozke sponke, v katere bi država nadoblast povežala cerkev, njeno samobitnost in neodvisnost. Ta načrt je potekel iz nekrščanskega načela, da je država vir vsega prava, da torej tudi cerkev nima nič več in nobenega drugega prava, nego samo toliko in to, kar ji priznava država. Kakor da bi ne bilo Boga, ako ga država ne prizna!

To načelo odklanjamo z vso odločnostjo. Odklanjamo vse tipe zakona in vse tiste vladine ukrepe, ki temeljijo na načelu absolutistične države in njene nadoblasti nad Cerkvijo. Odločno tudi zavračamo prevlastnost tistih članov režima, ki se drznejo take cerkvene predstojnike, kateri branijo cerkveno svobodo ter se držijo pravih norm Cerkve, obsojati kot črne pike na beli karti naše države. Izjavljamo, da mora zasedanje škofij, župnij, in drugih cerkvenih služb načelno biti popolnoma Cerkev prepuščeno. Zahtevamo, da se povsod izvaja v ustavi odredeno načelo sorazmernega podpiranja vseh veroizpovedovanj. Zato ugovarjamo proti krivičnemu zapostavljanju katoliške Cerkve in katoliške duhovščine v gnotnem oziru od strani države. Brez upoštevanja teh načel ne more priti do sklepa konkordata med državo in rimsko stolico, o kojem se bodo po izjavah vladnih organov razgovori zopet začeli v tej jeseni, niti do trajno zadovoljivih odnosov med Cerkvijo in državo.

Sola.

UJU (Udruženje jugoslovanskih učiteljev, poverništvo Zagreb) na svoji skupščini v Osijeku 25. in 26. avgusta 1925 proglasilo to-le načelo: »Glavni problem, ki ga mora rešiti osnovna šola, je vzgajanje dece za državne potrebe.«

Načelo, ki ga sedaj po naši državi propagirajo liberalni učitelji in z njimi istomiselnih političarji, ni originalno niti novo. Prvič se je to načelo proglasilo devet stoletij pred Kristusom v grški Šparti. Tam je otrok veljal za last države, namenjen za njene potrebe. Po rojstvu otroka je prišel uradnik, da ga je pregledal. Ako je dognal, da je otrok preslab, so ga v votlinah Tajigetovih izpostavili v smrt. Če je smel ostati pri življenju, so ga izročili materi, da ga prehrani. Ko je dorasel, je uradnik zopet prišel, vzel otroka, ter ga oddal državi, da ga odgoji za svoje potrebe, ki so bile militaristično-imperijalističnega značaja.

Za časa francoske revolucije leta 1789 je revolucionarji Danton slovesno proglasil isto načelo: »Čas je, da obnovimo ono vzvišeno (špartansko) načelo, da otroci pripadajo republiki, predno so staršev.«

To načelo se direktno protivi naravnemu pravu, po katerem otrok pripada staršem, ki morajo za njega skrbeti, ga negovati telesno, ga vzgajati duševno. Vzgoja otrok je dolžnost staršev, in ker dolžnosti odgovarja pravo, tudi pravo staršev. Ker starši nimajo vselej časa

pa tudi ne sposobnosti za poduk otrok, jih zamenja njihov pooblaščenec. Ako je to namestništvo tako organizirano, da večja skupina družin izroči deco v poduk in vzgojo učitelju, ki jih podučuje na določenem kraju določen čas, nastane šola.

Sola je torej nadomestni in pomožni zavod za starše, ni pa in tudi ne sme biti birokratičen zavod, ki bi bil nad familio. Z izrazitimi besedami je to povdaril dr. Krek v »Katoliškem Obzorniku« leta 1906 s temi besedami: »Starši so odgovorni za vzgojo otrok. Zato morajo skrbeti, da se tudi šolska vzgoja vrši v tistem duhu, ki so v njem sami dolžni vzgajati svoje otroke. Starši so pa dolžni svoje otroke vzgajati versko. Šola jih mora v tem oziru podpirati. Zato jo plačujejo. Ko bi učitelji plačevali starše, ker jim pošiljajo otroke v šolo, bi imeli seveda sami govoriti o tem, kaj jih uče. Dokler pa starši plačujejo šolo in učitelje, se morajo učitelji zavedati, da so namestniki staršev, ki uče in vzgajajo v imenu in po volji staršev, in v nobenem drugem imenu ne, tudi ne v imenu dežele ali države.«

Poleg staršev ima pravo poduka in vzgoje v šoli tudi Cerkev, ki ima pravico in dolžnost podučevati in vzgajati otroke in njihove starše. »Pojdite in učite vse narode . . .« To povelje je Kristus dal apostolom in njihovim naslednikom. Brez dovoljenja in pooblaščenja cerkvene oblasti ne sme nikdo katoliškega verouka učiti v šolah. Novi cerkveni zakonik (Codex iuris Canonici, can. 1381, par. 1) določa: »Verski pouk mladine v vseh šolah je podvržen oblasti in nadzorstvu Cerkve.« To je temeljno načelo naše Cerkve, ki ni od nje odstopila ter tudi ne bo nikdar odstopila nobeni državi ali vladi na ljubo. To naj dobro pomnijo odločilni činitelji v naši državi, ki hočejo z novim zakonom o osnovnih (ljudskih) šolah okrniti to pravo Cerkve. Kakšni so njihovi cilji, najboljšo pojasnjuje redukcija verouka določenih ur v meščanskih šolah in namera v višjih razredih srednjih šol verouk sploh eliminirati (odstraniti). Na ta način se ne pripravlja pot konkordatu, marveč se izziva takozvani kulturni boj s katoliško Cerkvijo.

Kakšne pravice ima država do šol po naravnem pravu? Država mora otroku zavarovati pravico do vzgoje ter starše v njihovem vzgojnem delu podpirati. Ker je država naravopravna družba, ima pravo zahtevati, da se otroci vzgojijo v dobre državljanke. Pripada ji tudi pravica čuvati nad tem, da si njeni državljani zlasti v mladih letih pridobijo potrebno mero znanja, da morejo boljše in lažje doseči blaginjo. Država ima torej pravo zahtevati, da starši oskrbijo otrokom potrebno mero znanja (prisilno učenje). Zahteva, da se to mora zgoditi v šoli (prisilna šola), je le takrat moralno dovoljena, ako se otroci na drug način ne bi mogli priučiti. Pravo nasilje nad vestjo pa je, ako starši morajo svoje otroke pošiljati v državno šolo (šolski monopol), zlasti ako ta šola ni v skladu z njihovimi verskimi načeli. Ne moremo in ne smemo privoliti v to, da bi šola bila monopolizirana ustanova in instrument države. Poleg državnih šol morajo biti dovoljene tudi zasebne šole, katere mora država ne samo priznati, marveč tudi podpirati. Naša zahteva slove: **svobodna šola!**

Cerkvena oblast je obsodila državni šolski monopol. Papež Pij IX. je 8. decembra 1864 obsodil ta-le nauk: »Vsa oblast nad javnimi šolami, v katerih se podučuje in vzgaja mladina kakšne krščanske države, se more in mora izročiti državnim oblastim, in sicer tako, da se nobeni drugi oblasti ne prizna pravo mešati se v zadevo šol. Vse ljudske šole in sploh vsa javna učilišča se naj docela odvzamejo oblasti cerkve, njenemu nadzorstvu in vplivu ter se naj popolnoma podvržejo volji civilne in politične oblasti, da se uravnajo po načelih tistih, ki so na vladi, in po pravcu javnega mnenja« (Syllabus 45, 47).

Šolsko vprašanje je torej vprašanje eminentne važnosti. Papež Leon XIII. je pri neki priliki izjavil: »Šola je bojišče, na katerem se mora odločiti, ali bo družba (človeška) ohranila svoj krščanski značaj. Šolsko vprašanje je za krščanstvo vprašanje za življenje ali smrt.« Sedanjí papež Pij XI. pa je letos pri sprejemu francoskih romarjev dne 25. maja izjavil: »Največja moč naroda v današnjem času je krščanska šola in najboljšo delo je kristjanizacija šole. To vprašanje je življenjskega interesa ter mora geniti vsako srce.«

Velik pomen konfesionalne vzgoje poudarjajo tudi možje, ki niso katoliške vere. Naj samo navedem bivšega angleškega ministrskega predsednika Salisbury-a († 1903), ki je rekel: »Religiozna vzgoja je ena izmed naših najdražjih pravic. Zahtevam, da smejo vse konfesije mladino vzgajati po svojem veroizpovedovanju, ne pa po sramotnem sistemu neke splošne religiozne vzgoje, ki je v nekaterih šolah v navadi.«

Zato slove naša zahteva, izražena kratko in točno: za slovensko katoliško deco — slovenska katoliška šola!

Politični ogled.

DRŽAVA SHS.

Politično zatišje v Beogradu se nadaljuje. Iz Črne gore, kjer so bile slovesno prenešene kosti pesnika in vladike Petra Petroviča Njegoša v grob vrh Lovčena, se ministri polagoma zopet vračajo v Beograd, večje politične živahnosti pa ni pričakovati, dokler se tudi Pašić ne vrne.

Odnosaji med vladnimi zavezniki

so nespremenjeni. Radikali ne sprejemajo nobenih radičevskih predlogov, češ, da ni mogoče, dokler ministrski svet ni polnoštevilno zbran. V prikrivanje svojega

popolnega neuspeha je vodstvo Radičeve stranke odredilo, da je volilcem dovoljeno le pismeno sporočati svoje želje vodstvu stranke in da se nihče ne sme osebno in naravnost obračati do ministrov in poslancev.

Želja po volitvah

se vidi iz mnogih radikalnih izjav. Gotovo je pa, da bodo radikali volitve prejkoslej sami izvajali, radičevcem pa poprej naprtli velikansko odgovornost ter jih potem brezobzirno odslovili, kakor doslej še vse svoje vladne zaveznike.

Radič v Ženevi.

Sprva je Radič svoji zgovornosti lahko zadostil samo na raznih banketih in napram novinarjem, katerim je pravil, da je bil poprej bedast in da je vodil bedasto politiko, končno je pa le nastopil tudi uradno pri razpravi neke komisije o armenskem vprašanju. S svojim nastopom je napravil prav slab utis in kakor se iz nekaterih beograjskih listov vidi, je radikalom to prav všeč. Nekaj se tudi govori, da ga mislijo po zasedanju Zveze narodov poslati v Ameriko na agitacijo za posojilo. Če bo imel kak uspeh, je dobro, če ga pa nima, je pa tudi prav, samo da je daleč proč od doma.

NEMSKE VOJNE ODŠKODNINE.

Po objavi generalnega nadzorstva za odškodninske zadeve v Berlinu je državno železniško podjetje točno plačalo prvi obrok od 28 milijonov zlatih mark. V drugem letu bo treba plačati po Dawesovem načrtu 250 milijonov zlatih mark.

KONFERENCA NASLEDSTVENIH DRŽAV.

V Rim je sklicana posebna konferenca nasledstvenih držav v svrhu sporazumne razdelitve fondov, ustanov in premoženja dunajske poštne hranilnice, kar je pripadalo prej Avstro-Ogrski monarhiji. Po rezultatih te konference se skliče nova glavna konferenca nasledstvenih držav v Prago. Konferenca v Rimu se vrši sredi oktobra.

RUMUNSKA SRAMOTA 20 VEKA.

V Rumuniji v Kišinevu se vrši pred vojno sodnijo politični proces proti 386 kmetom, obdolženih ustaje v Besarabiji. Pred prvo razpravo je podal zagovornik Prashivescu nastopno izjavo: »Sinoči ponoči so vdrl v zapor častniki in podčastniki, oboroženi s kiji, pasjimi biči in železnimi palicami ter so jih skoraj tri ure mučili s tem orodjem. Obtoženci so morali poklekati na tla in reči: »Jaz sem kriv, vaša milost, jaz sem morilec in razbojnik, ki si zasluži, da ga z nogo poteptate.« Mučene so bile tudi ženske. Predsednik sodišča polkovnik Mattiac je izjavil, da je bič za kmeta edino vzgojno sredstvo. To so cvetovi rumunskega režima v času civilizacije! — Tristo najuglednejših francoskih in drugih pisateljev je podpisalo protest proti temu strašnemu nasilju, rumunska vlada pa se za to ne zmeni.

Prireditve.

Slov. izobraževalno društvo »Skala« na Zg. Polskavi priredi v nedeljo, dne 27. t. m., v Društvenem domu na Zgornji Polskavi igro »Lovski tat.« Med odmori svira tamburaški zbor. Nastopi tudi preurejen pevski zbor z nekaj novimi pesmi. Prijatelji naše mladine in poštene zabave uljudno vabljeni!

Kdor ima srečo, naj pride v nedeljo, dne 4. oktobra (v slučaju slabega vremena v nedeljo, dne 11. oktobra), k Sv. Juriju ob Ščavnici. Tam ga na veliki tomboli Bralnega društva čaka več vreč pšenice, deske za pohištvo in nešteti drugi dobrotki.

Svetinje pri Ormožu. Katoliško slovensko prosvetno društvo pri Svetinjah vprizori v nedeljo, dne 27. t. m., lepo in podučno igro »Kmet tožbar.« Začetek je točno ob treh popoldne pri g. Franc Weberju v Ivanjkovcih. Svira svetinjska godba. Ker je ta predstava letos kot zadnja, Vas uljudno vabimo: Pridite! Za obilen obisk se priporoča — odbor.

Bralno društvo v Žičah ponovi na splošno željo dne 4. oktobra ob pol treh popoldne veseloigro v treh dejanjih »Davek na samce« s petjem in veselico. Med odmori igra godba. Po igri vinska trgatav v gostilni g. Zdolška. Ker je čisti dobiček namenjen za nabavo novih kulis, se prijatelji smeja k obilni udeležbi uljudno vabijo. Vstopnina: sedeži 5 din., stojišča 3 din. — Odbor.

Bralno društvo v Novicerkvi priredi v nedeljo, dne 27. t. m. po dolgem molku krasno Moljetrovo šaloigro »Skopi nove zvijače.« Svira malodolska godba polnoštevilno. Pojeta dva pevski zbora, na koncu bo prosta zabava, licitacija itd. Okoličani, pridite pogledat trud naših fantov in deklet! — Odbor.

Dopis iz Pilštana. Dan za dnem čitamo o raznih shodih, nastopih, predstavah, ki se vršijo širom naše prelepe slovenske domovine. Tako smo si želeli tudi v naših krajih kaj sličnega. Pozni smo sicer, toda nekdo pa mora biti zadnji. Tako si je zbrala mladina zadnjo nedeljo septembra, dne 27. Ta dan se vrši na prijaznem pilštanskem gričku farno žegnanje. Obenem pa bode velika zborovanje Marijinih družb kozjanske dekanije. Pred sv. mašo ob desetih sprejem in zbiranje pri trški kapelici. Nato je pridiga in slovesna sv. maša. Po isti pa se vrši zborovanje pred kaplanijo. Na vzporedu so deklaracije in govori. Med drugimi tudi govori g. kanonik Časl iz Maribora. Torej v nedeljo vsi na Pilštanj, Marijine družbenice, vabljeni in dobrodošli so pa tudi vsi drugi!

Svetogorski romarji! Ob vznožju Svetih gor, kjer v slo večem hramu božjem kratuje Svetogorska gospa, kamor vsako leto roma na tisoče in tisoče dobrega katoliškega

ljudstva, v prijaznem Sv. Petru, se misli postaviti Katoliški dom, kjer se bode vzgajala mladina v smislu krščanskih načel. Romarji svetogorski, ki ljubite Sveto goro, ki žrtvujete vse, čas in denar ter prihajate leto za letom na Sveto goro ter s solzo v očeh odhajate od milostipolnega kraja, kjer ste preživeli blažene ure, ali bodele imeli zaprtro srce, ko prihaja pred Vas z milo prošnjo dobro šentpetersko ljudstvo, ki vzdržuje to slovečo božjo pot? Gotovo da ne! Pomagali mu bodele sedaj, ko zbira prispevke za svoj Katoliški dom. Najlepši spomin na svetogorsko Mater božjo bodele imeli gotovo, ako kupite srečke Katoliškega prosv. društva v Sv. Petru pod Sv. gorami, ki ena stane samo 5 dinarjev. V srečnem slučaju lahko s to srečko zadenele glavni dobiček: celo pohištvo iz trdega lesa, fino politirano in sicer: 2 postelji, 2 nočne omarice, 1 omara, 1 umivalnik z zrcalom, 1 miza, 4 stoli in 1 podoba. Lahko pa tudi zadenele nov šivalni stroj Singer, ali lepo zofo s stoli, 200 litrov bizelskega vina, prašiča, trsno škropilnico, vrečo 20 kg fine kave, belo platno ali bicikli, ali krasen daljnogled. Saj dobitki so res vsi krasni in jih je 250 v skupni vrednosti 50.000 dinarjev. Romarji svetogorski! Pokažite, da z svetogorsko Gospo ljubite tudi župnijo, ki vzdržuje to božjo pot ter pišite še danes po čim več srečk na Loterijski odbor Kat. prosvetnega društva v Sv. Petru pod Sv. gorami ter priložite tolikokrat po 5 dinarjev, kolikor srečk si želite. Svetogorska Mati Vas bode imela zapisane.

Tedenske novice.

Zbor delegatov SLS za mariborsko volilno okrožje se je vršil zadnjo nedeljo predpoldne v dvorani Zadrugne gospodarske banke v Mariboru. Zborovanja se je udeležilo nad 600 delegatov iz vseh krajev: Slov. Stajerske, Koroške in Prekmurja. Zbor je otvoril mariborski g. župan Leskovar, ki je pozdravil voditelja dr. Korošca, navzoče poslance in vse zborovalce. O političnem položaju je poročal dr. Korošec, kojega govor je bil sprejet z burnim navdušenjem in trikratnim živijo. Nadalje je govoril o davčni politiki poslanec Pušenjak, o carinski politiki poslanec Ivan Vesenjaj, o razmerju države do cerkve in šole poslanec dr. Hohnjec, o razvoju notranje organizacije SLS pa strankin tajnik Marko Krajnc. Po poročilu gg. predavateljev se je vršila volitev delegatov za posamezne okraje in ob 1. uri popoldne je bilo to veličastno zborovanje zaključeno.

Dr. Korošecv shod pri Sv. Marjeti niže Ptuja. 27. t. m. vrši pri nas po rani sv. maši (okolli pol osmih) shod Slov. ljudske stranke. Na shodu govori načelnik SLS, minister n. r. in narodni poslanec g. dr. Anton Korošec in g. poslanec Ivan Vesenjaj. Somišljeniki SLS iz sosednih župnij vabljeni!

Ali zopet kuluk? Vsi cestni odbori in okrajni zastopi so dobili sledečo okrožnico: Z brzojavnim odlokom z dne 26. 8. 1925, br. 14741, je Ministrstvo javnih del ukazalo, da se takoj začno popravljati samoupravne ceste z uporabo ljudskega dela (kuluka), v kolikor se to že ne godi, ker je zdaj za to najugodnejši čas. Gradbena direkcija je o tem ukazu obenem obvestila velika župana v Ljubljani in v Mariboru s prošnjo, da naročita občinskimi oblastvom, da sestavijo seznam zavezancev, kakor to določata čl. 2 in 3 Pravilnika o uporabi ljudskega dela za popravilo javnih cest (Uredba št. 188, Uradni list št. 57 iz leta 1924). Oba velika župana sta se naprosila, da smatrata sestavo seznamov zavezancev za neodločljivo, ker želi gradbena direkcija že to jesen imeti priliko za uporabo ljudskega dela. To so glavne točke iz te okrožnice, vendar pa lahko vidi naš kmet, delavec in obrtnik, ki mora plačevati davke, kaj to pomeni.

Iz županskih krogov. Srečno poglavarstvo je naročilo zopet delo za župane. Izdelati se morajo posebna uverjenja za vojniške isprave vsem vojnim obveznikom, ki istih še nimajo. In to bi na zahtevo komande vojnega okraja moralo biti izgotovljeno do 20. oktobra t. l. Da je to sploh nemogoče v tako kratkem času storiti, je pač jasno vsakomur, ker v tem jesenskem delu ljudje nimajo časa ne po noči in ne po dnevu, in pri tem mora tudi ubogi župan svoje delo na polju in v vinogradu in sadnosnišniku opraviti. Zato pozivamo vse župane, naj zaprosijo pri srezkem poglavarju za podaljšanje tega roka do novega leta.

MARIBORSKA POROTA.

V zadnji številki našega lista smo poročali o prvih dveh razsodbah letošnjega jesenskega porotnega zasedanja. Danes prinašamo še ostale slučaje:

Dne 17. t. m. se je zagovarjal pekar Stefan Steinauer iz Ljutomer. Njegov slučaj je pokazal bedo in nadloge, ki morijo in tlačijo naše male obrtnike. Stefan Steinauer je odprl svojo pekarijo leta 1921 in sicer s pomočjo svojega bratranca, ki mu je dal na razpolago denarna sredstva. Skrajna je obrt dobro prosperovala, pozneje pa so prišli slabi časi in Steinauer je zabredel v velike dolgove, ki so visoko presežali njegovo premoženje. Vendar se ni udal, še nadalje je izvrševal svojo obrt ter kupoval moko pri različnih mlinih, ne da bi jo plačal. Oškodoval je na ta način svoje dobavitelje za 28.000 dinarjev. Ker je videl, da se ne bo mogel nikoli izkupati iz dolgov, je skušal pobegniti na Madžarsko, toda bil je aretiran in zaprt. Porotno sodišče ga je oprostilo.

Vnovič se je zagovarjal pred poroto Stefan Hozjan iz Velikih Poljan v Prekmurju, ki je že stal pred par meseci pred porotniki, toda razprava je bila takrat preložena. Obtožen je, da je ustrelil v noči od 11. na 12. marca 1924 v Trzinu 38letnega posestniškega sina Stefana Hozjana. Obtoženec je hotel pri Hozjanu v družbi dveh tovarišev krasti kure. Pri tem so jih domači zalotili in sin Stefan je tatove zasledoval. V strahu, da jih ne dobiti, je obtoženec ustrelil ter zadel zasledovalca v nogo; prestrelil mu je glavno žilo in Hozjan je vsled izgube krvi umrl. Pred poroto se je za-

govarjal, da ni imel namena, svojo žrtev ubiti, vendar je bil obsojen na pet let ječe.

Dne 18. t. m. je porota obravnavala slučaj grde masevalnosti, izvirajoče iz medsebojnega pravedanja. Rodbini Mihaela Emeršiča in Janeza Cafute v Velikem Okiču sta živeli že dolgo v medsebojnem sovraštvu. Pravda je sledila pravdi in posledica so bili velikanski pravdni stroški. Dne 19. junija t. l. se je vračal Emeršič iz Ptuja, kjer je plačal znatno svoto svojemu odvjetniku. To ga je spravilo v silno slabo voljo in na potu domov ga je srečanje s sovražnim sosedom Cafuto še bolj razjezilo. Prišel je domov, vzel iz omare lovsko puško ter šel do hiše Janeza Cafute, kjer so sedeli pri večerji. Pomeril je skozi okno ter ustrelil Cafuto v glavo. Strel je bil smten in Cafuta je takoj izdihnil. Emeršič je orožnikom priznal, da je z namenom ustrelil svojega sosa, pred sodiščem pa se je zagovarjal z nepremišljeno, slepo jezo. Obsojen je bil na 3 leta ječe.

Radi detomora se je zagovarjala 31letna Neža Bratuš iz Paradiža. S čevljarjem Mihaelom Kokoljem je imela ljubavno razmerje in dne 12. junija t. l. je porodila nezakonsko dete, ki je imelo pohabljeno levo roko. Ker baje ljubimec ni hotel priznati očetovstva, ni otroka namenoma hranila, da je umrl vsled splošne oslabelosti. Obsojena je bila na pet mesecev strogega zapora.

Dne 19. t. m. je prišel na vrsto 57letni tesar in mlinar Jurij Polanec iz Spodnjih Gorč, ki je obtožen, da je hotel sežgati škedenj svojega gospodarja Valentina Smrečnika. Ker je pri mletju bolj gledal na svoj žep, kakor pa na zadovoljstvo ljudi, ki so prinesli žito v mlin, ga je gospodar mline poklical na odgovornost. To in nek spor, katerega je imel radi posojila že prej z gospodarjem, je Polanca razjezilo, da je podtaknil v gospodarjevem škedenju ogenj, ki pa je k sreči kmalu sam ugasnil. Polanca so zalotili in zaprli. Dobil je 1 leto ječe.

Isti dan se je zagovarjala morilka svojega moža Elizabeta Ribič iz Zgornje Voličine. S svojim možem Francem ni živela v miru. Mož je bil pijanec ter je ženo večkrat pretepel. Dne 23. julija t. l. sta se vračala iz vinograde domov. Kakih 90 korakov pred hišo je mož zaostal ter pijan zaspal. Zvečer se je žena vrnila z motilko nazaj k možu ter mu zadala več smrtnih udarcev po glavi. Z razbito glavo je obležal mrtev. Morilka je šla nato mirno spat, drugo jutro so pa že orožniki odkrili njen zločin. Obsojena je bila na 6 let ječe.

Dne 21. t. m. je imela porota opravka s samimi tatovi in vlomilci. Dopoldan sta se zagovarjala 33letni Stefan Horvat in 29letni Stefan Vogrinc iz Prekmurja. Dne 17. junija t. l. sta okradla iz Amerike došlo posestnico Katarino Legen iz Gančanov v Prekmurju. Odesla sta ji 11 tisoč 500 dinarjev in mnogo obleke. Stefan Horvat je bil od porote oproščen, Stefan Vogrinc pa obsojen na 3 leta ječe.

Kot drugi je prišel na vrsto Albin Abrovšek, pristojen v Mislinje pri Slovenjgradcu. V noči od 9. na 10. aprila 1921 je v družbi dveh tovarišev vlomil v trgovino Karla Vorše v Mariboru v Gosposki ulici. Po vlomju je pobegnil v Avstrijo, dočim sta njegova dva tovariša že prejela zaslužen plačilo. Letos ga je Avstrija izročila našim oblastem in pred poroto je dobil 18 mesecev ječe.

Smrtna kosa. V Mariboru je umrla v ponedeljek, dne 21. t. m., po dolgotrajni in mučni bolezni Herma Bobek, hčerka vladnega pristava v pokoju g. Mihaela Bobek, dijakinja III. letnika drž. ženskega učiteljskega v Mariboru v nežni starosti 19 let. Pokojina je bila vzor kot otrok in zelo marljiva dijakinja. Bodli ji lahka domača zemljica in prizadeti družini pa naše iskreno sožalje!

Požar pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju. V nedeljo, dne 20. t. m. zjutraj kmalu po polnoči je izbruhnil v Župečji vesi ogenj v gospodarskem poslopju kmeta Krošla, ki se je vsled močnega vetra tako naglo širil, da je bilo, še predno so domači šentlovrenški gasilci mogli priti na lice mesta, že petero hiš z vsemi objekti v plamenih; samo stanovanjske dele, ki so bili z opeko kriti, se je razen ene hiše dalo rešiti. Pogoreli so razen Krošla še kmetje Kozoderc, Črnko in Dolenc ter zidar Sardinšek. Živino in vozove so večinoma rešili, a dosežaj spravljene pridelke so izgubljene. Zavarovalnina seveda od daleč ne krije škode. Poleg domačih gasilcev so kmalu prihiteli tudi oni iz Cirkovec in Šikol in s požrtvovalnim delom pomagali, da se požar ni še dalje širil. Domneva se, da je zanetila zlobna roka, ker je že prejšnjo noč zgorela kópica slame pri Krošlu, a so takrat ljudje to pravočasno opazili.

Novice od Sv. Martina pri Vurbergu. V nedeljo, dne 20. t. m., nas je obiskal poslanec g. Franjo Zebot ter nam prav, po domače razložil sedanjí politični položaj. Radičovo netaktnost in slovenski privesek republikancev. Shoda se je udeležilo mnogo domačinov in sosedov, kateri so odobrili enoglasno poslančeva izvajanja in delo Slovenske ljubidske stranke. Kaj pa gospodje demokratje, skličite vendar tudi Vi en shod ter povabite poslanca g. dr. Pivka, katerega ste tako hvalili pred volitvami, da nam pojasni svoje zasluge za večje davke in drugo. Gospod Kostonjšek, pravili ste, kaj vse bo naredil narodni blok, prosimo Vas, razložite nam, da se nam bodo glave še bolj razsvetile in ne bo treba pisati po »Domovniku«, katere ne čita skoro nikdo pri nas. Vi Martinčarji pa lahko vidite, kakera stranka je prava in kdo pride k nam ne samo pred volitvami, ampak tudi drugače ter razloži svoje delo v parlamentu za naše koristi. Dobili smo novega šolskega voditelja g. Lazarja, o katerem pravijo ljudje, da je član JDS. Bo vsaj nekaj politične zabave! Naši Orli so priredili tudi lepo igro »Andaluma«, kakera nam je prav ugajala. Želimo še več sličnega!

Blagoslovitev nove altarne plošče. Dne 29. t. m. bode g. vladika dr. Andrej Karlin pri Sv. Barbari v Halozah posvetil novo ploščo velikega altarja, blagoslovil novi tabernakelj ter prenovljeni altarni nastavek.

Srečke efektne loterije dij. podpornega društva v Ljubljani se do konca tega meseca prodajajo po vsem Spodnje Stajerskem. Prosimo tem potom ponovno vso č. duhovščino, da nam kolikor mogoče gre na roko pri tem delu. V mnogih krajih nimamo daleč na okrog nobenega diaka, ki bi lahko prodajal te srečke. Navezani smo torej na vašo pomoč in upamo, da nam boste pripomogli z vašo besedo. V mnogih krajih nas gleda ljudstvo nezaupno, ker je nepoučeno. Zato bi bila v teh krajih župnikova beseda prav na mestu.

Požar v Zdolah pri Kozjem. V torek, dne 15. t. m., pred 9. uro zvečer, je izbruhnil pri posestniku Alojziju Klakočar na Zdolah požar, kateri je uničil: gospodarsko poslopje, kozolec in klet. Zgorelo je vse žito, orodje ter še ena ovca. Rešili so samo živino. Najhujše je bilo to, ker so domači že spali in so sosedje prvi opazili požar. Kozjanska požarna bramba, kakera je prispela na lice mesta, požara ni mogla preprečiti. Kako je nastal požar, ni mogoče ugotoviti, sumijo pa, da je bil ogenj podtaknjen in so se v to svrhu vršile že aretacije.

Ali znate brati? Opetovano smo naše p. n. cenj. bralce opozarjali da morajo pri vsakem vprašanju na upravništvo tudi priložiti poštino za odgovor (dopisnico, znamko, denar), ker brez te priloge ne dobijo odgovora. Namesto da bi se občinstvo tega načela držalo, pa dobimo vedno več dopisov, ki jih moramo brez odgovora pognati v koš, ker ni priložena poština za odgovor — v škodo vprašalca, pa tudi oglaševalca. Brez poštine za odgovor se nobenemu ne odgovori! — Se nekaj! Ako vprašate za kakšen naslov, drugega Vam upravništvo vobče ne more povedati, blagovolite pripisati številko oglasa (v levem oglu na koncu oglasa). S tem prihranite upravništvu mnogo nepotrebne dela. Priporoča se — upravništvo.

Poskusite takoj in prepričali se bodele, da ima mlo »Gazela« talke vrline, ki ga usposobljajo za nenadomestljivega pri vsakem varčnem in pametnem gospodinjstvu.

Za jesen in zimo došla velika izbira štofov za moške in ženske obleke, barhentov vseh vrst, hlačevine, koce, odeje, slamnice, nogavice, zimsko perilo, svilnati robci, dežniki. Prvovrstno blago je najcenejše, zato si nakupite zmajraj le najboljše blago, katero dobite po zelo zmernih cenah v trgovini Franc Senčar, Mala Nedelja in Ljutomer. Istotam se kupujejo jajca, maslo, zabelj, mast, suhe gobe ter vsi deželni pridelki, vedno po najboljših dnevnih cenah. 1108

Kako priti do denarja?! Odgovor je prav enostaven: treba štediti. Štedi pa vsak, kdor dobro in pa kar je glavno, da ceno kupuje. To pa vsak doseže, kdor sukno, volno za ženske obleke in neveste, hlačevine, barhent, platno, klobuke, perilo itd. kupuje pri trvdki Franc Mastek v Mariboru na Glavnem trgu 16. Z enkratnim nakupom pa se vsak prepriča o res dobrem blagu in nizkih cenah.

Nabiralci gob morajo vedno stremeti za tem, da dosežejo za suhe gobe čim največji izkupiček, da se jim trud najboljše poplača. Razni prekupovalci, ki švigajo od hiše do hiše, obljublajo navidez ugodne cene za gobe, vendar pa se navadno hočejo pri tehtanju okoristiti. Priporočamo torej vsem, da se, predno prodajo suhe gobe, vedno prepričajo o najboljši ceni v trgovini Senčar, Mala Nedelja in Ljutomer, kjer bo lahko vsak suhe gobe vedno po najvišji dnevni ceni prodal. To si je treba dobro zapomniti!

Podpisani Alojzij Brečko, Kuretno pri Laškem, sem v »Domovniku« z dne 4. t. m., št. 35, javno pozval Ivana Deželaka, tajnika SLS, da mi vrne dokumente, katere sem jaz njemu lansko leto odstopil, z zuganjem, da sem primoran iskati druga pota. Ker sem pa predmetne dokumente sam v pismu poleg prošnje oddal na pošto, je jasno, da ne morem od njega zahtevati dokumentov, priznavam, da sem mu storil krivico in se zahvaljujem, da je odstopil od tožbe. — Alojzij Brečko, Kuretno pri Laškem.

Specijalist za ženske bolezni in porodništvo

DR. FRAN TOPLAK

se je vrnil in zopet redno ordinira: Maribor, Glavni trg št. 18, od 10. do 12. in od 14. do 16. ure.

Dopisi.

Črna v Mežiški dolini. Zadnjo nedeljo, dne 20. t. m. je imel narodni poslanec dr. Andr. Gosar pri nas javen shod. Na tem shodu je poročal o sedanjem političnem položaju v Jugoslaviji in Sloveniji. Obširneje se je bavil z raznimi davki, s posebnim ozirom na delavski in poselski davek. Kar se tiče politike SLS stranke, je naglašal s posebnim povdarkom, da je smer Slovencev popolnoma pravilna in da moramo vztrajati do končne zmage. Shod se je vršil na prostem in je bil povoljno obiskan. Na tem shodu so se sprejele sledeče resolucije: Resolucije sprejete na javnem shodu SLS v Črni, dne 20. t. m. 1925. I. Več let zaporedoma in zlasti zopet v tekočem letu imamo zlasti v naših krajih slabo letino. Dvakrat je že po višje ležečih legah zapadel sneg in žito poškodoval; nato je zopet dvakrat slana vse pomorila. To zaveda zlasti Koprivno in Javorjev. Neki Koprivec se je izrazil: »Bomo tudi letos imeli svoje kašte v Črni.« To dovolj pove. Davčna oblast se naj na to dejstvo oziira in temu primerno odpise prizadetim kmetom davke. II. Šolske počitnice na ljudskih šolah so bile v poprejšnjih letih v mescih septembru in oktobru, sedaj pa v mescih juliju in avgustu. Zborovalci zahtevajo, da so počitnice za ljudsko šolo določijo kakor so bile poprej, ker ravno v septembru in oktobru rabijo stariši otroke za potrebno jesensko pašo pri živini. III. Pri naših ura-

da se slovenščina vse premalo upošteva. Dopolnijo se tiskovine pisane v cirilici. Prosto ljudstvo cirilice ne zna čitati in še manj more razumeti. Zahtevamo, da se v vseh uradih slovenski jezik upošteva, kakor nam je zagotovljeno v ustavi. IV. Ponovno terjamo od vojaške oblasti, da naše mladeniče-vojake med vojaško službo pustijo doma v Sloveniji službovati ali vsaj v takih krajih Jugoslavije, kjer se ne nalezajo raznih bolezni. Radi tega ostanejo ravnatoko dobri Jugoslavlani — in še bolj — kakor če bi bili nezadovoljni v za nas nezdravi južni Srbiji in Makedoniji. V. Ravnatoko hočemo, da se odpravi ostudni delavski davek, ki je vnebovpijoča krivica. Eksistenčni minimum naj bo tudi za delavca 20.000 dinarjev. Davčni uradi naj na položnicah natančno označijo, kakšne davke terjajo. Davčni uradniki naj tudi s strankami uljudno postopajo. Davkoplačevalec je človek ne pa žival! Davki morajo biti, toda pravični. Da bi pa Slovenija morala polovico več davkov plačati kakor jih je predpisanih, vzbuja pri davkoplačevalcih ogorčenje in nezaupanje v davčne uradnike. VI. Državni — posebno davčni uradi se branijo sprejemati državni papirnat in kovani drobiž. Kam z njim? Zborovalci zahtevamo od gg. poslancev, da se zavzemajo za to, da državni uradi sprejemajo državni denar drobiž vsaj v plačilo davkov. Enake resolucije so se sprejele tudi na shodu, ki ga je imel omenjeni gospod poslanec isti dan v Mežici.

Zavrče. Dne 20. t. m. je priredil pri nas shod poslanec dr. Pivko. Poslušalcev je bilo v celom do 13 oseb. Demokratov je bilo 3 osebe, drugi so bile različnih strank. Vprašamo poštno ravnateljstvo, naj poizve, kdo je službo vršil, ko je selški pismonoša zastopal demokrate!

Ložno blizu Rogatca. Kljub slabemu vremenu, ki je nagajalo in nam delalo preglavice cela dva dneva pred blagoslovitvijo našega velikega zvona, smo isto vendar srečno izvršili dne 13. t. m., t. j. na nedeljo Marijinega imena. Prvo hvalo smo dolžni preč. g. kanoniku Časlu, ki je zvon blagoslovil ob asistenci domačega č. g. župnika, č. g. stoprškega župnika Sireca in križevskega kaplana č. g. Julija Vajda, ter potem v prelepem cerkvenem govoru o Marijinem imenu in novem zvonu vernike do solz ganil. Preč. g. kanonik rad prihitel na naše lepo Ložno ter se ne ustraši ne dežja, ne vetrov, ne daljne poti, ne strmega brega, ne polzganja po bregu navzdol. Zato ga upamo še večkrat videti pri naši romarski cerkvi. — Za ta zvon, ki tehtal 714 kg in s svojim močnim glasom prevladuje vse bregove tostran sivega Boča, so zopet darovali sledeči dobrotniki in častilci Loženske Device: preč. g. djakovski in lavantinski konzistorijalni svetnik in nadžupnik Sv. Križa pri Slatini Franc Korošec že v drugič 110 din., gospa Terezija Ogrizek pri Sv. Križu 100 din., neimenovan iz Šmarja 100 din., neimenovan iz Makol 100 din., Jera Ogrizek iz Kostivnice 250 kron, Jakob Fric iz Žetal (Kočice) 100 din., Martin Kropac nabral po makolski župniji 112 din. Za vse te blage dobrotnike, ki bi naj našli obilno posnemovalcev, se bosta služili še dve sv. maši v mesecu oktobru na Ložnem, pa tudi za tiste, ki še bodo kake večje zneske darovali ali poslali na župni urad Sv. Florijana na Boču. Na zahvalno nedeljo, t. j. zadnjo nedeljo v mesecu oktobru, pa upamo videti tudi vse tiste romarje, ki sedaj ob blagoslovitvi radi blatnih in mokrih potov niso mogli priti, pa bi bili radi priromali. Torej na obilno svidenje takrat, da se bomo dostojno poslovili od Loženske Matere božje do druge spomlad!

Kozje. V zadnjem »Kmetijskem listu« nekdo sanjari, da je v Kozjem neki boj med pristaši SLS samimi ter da obstojajo dve grupi SLS. Mi dveh grup ne poznamo ter moramo ugotoviti, da obstoja v tukajšnji krajevni organizaciji SLS najlepša edinstvo. Jasno je pa, da SLS nikjer ne računa z ljudmi, ki menjavajo svoje politično prepričanje tako kot samostojneži, kateri ste včeraj prisegli, da je Vaša politika, katero ste vodili, sveta, danes jo pa že prekinjate in narobe. Kdo naj neki zaupa stranki, katera za dosego svojih osebnih ciljev zataji svoj program in vse, kar je za dosego tega treba?

Gospodarstvo.

KAKO RAVNAMO Z NAMIZNIM GROZDJE.

Gonilne sile za gospodarski napredek so izšle večidel od ljudi, ki so se nahajali v stiski za svoj vsakdanji kruh, kajti človek, ki je obložen z dobrotami tega sveta, je navadno brezbrinjen in neproduktiven. V časih, ko so posamezne gospodarske panoge preživljale največjo krizo, je iznajdljiv človeški razum storil največ za njih napredek. Zato je tudi za vsako krizo sledil prav kmalu znaten napredek dotične panoge.

Od raznih kmetijskih panog pri nas je bilo vinogradništvo v zadnjih letih v največji zadregi. Še prav posebno letos, ko se obeta obilen vinski pridelek, bo treba vzeti svinčnik v roko in računati, po kateri ceni naj ga prodamo, da ne bomo utrpeli občutne gospodarske škode. Vpoštevajoč treznostno gibanje v skoro vseh naprednih državah, je umni vinogradnik začel misliti na to, kako bi spremenil način dosežanja vinogradništva ter prideloval več namiznega grozdja. V nastopnih vrsticah slede kratka navodila o izbiri najprimernejših namiznih grozdnih vrst, o gojitvi, trganju, razpošiljanju in hranjenju namiznega grozdja.

Za prodajo grozdja prihajajo v prvi vrsti v poštev grozdnice vrste, ki rano dozorevajo, imajo dober okus in katerih jagode so obdane s čvrsto kožico, da lažje prenašajo transport in se gnilihi dobro upirajo. Za poznejši trg — po zimi in v pomladi — pa so pripravne tudi pozne grozdnice vrste, ki jih dičijo sicer svojstva, koja se zahtevajo od namiznega grozdja. Te vrste shranjujemo do uporabe v posebnih grozdnih hladilnicah.

Rane namizne grozdnice vrste so: rana magdalenka, rana malingovec, rumena svilenka, rana rdeča malvazija, rana burgundec, modra portugalka in Biser iz Csabe.

Namizne grozdnice vrste za zimsko in pomladno uporabo so: bela in rdeča žlahtnina, muškata žlahtnina, rumeni, rdeči in modri muškati, beli kalabrezec, beli imperial, muškati silvanec in modri tirolan.

Ako hočemo vzgojiti lepo namizno grozdje z debelimi jagodami, je potrebno, da jagode pred zornitvijo primerno razredčimo ali cizeliramo. To storimo v času, ko so dosegle debelost graha. Grozdja, ki imajo že po svoji naravi redke jagode, kakor imperial, seveda ne bomo cizelirali, pri gostogrodnem grozdju, kakor pri vseh vrstah muškato, pri muškatem silvanu itd., pa bomo odstranili približno eno tretjino pregostih in drobnih jagod. Za izrezovanje jagod nam služijo nalašč za to pripravljene špičaste škarje.

Trganje namiznega grozdja se vrši najbolje zjutraj, ko je grozdje sveže, toda mokro ne sme biti. Pri tem poslu moramo paziti, da ne obrišemo tanke voščene odeje, ki pokriva jagode, ker bi to kvarilo zmanjšanost grozdja in bi zmanjševalo njega stanovitnost. Potrgano grozdje odnašamo iz vinograda v navadnih košarah, ki naj se oblagajo s trsnim listjem.

Za razpošiljanje grozdja vzamemo posebne košare ali zaboj, ki vsebujejo 5—10 kg netto. Košare obložimo najbolje s trsnim listjem, zaboj pa še ob straneh z ovojnim papirjem. Pri vlaganju se grozdje skrbno pregleda ter se gnilihi in nerazvito jagode s škarjami izreže. Vsak posamezen grozd je zaviti v poseben papir. Vlagamo tako, da izrabimo tudi najmanjše prostore zaboja ali košarice. Dobro storimo, ako posodo med napolnjevanjem večkrat potresemo. S tem dosežemo, da se grozdje bolj vleže in na potu ne poškoduje. Na vsak način pa moramo gledati na to, da košare ali zaboj napolnimo do vrha in grozdje s pokrovom nekoliko stisnemo. Nato se pokrov z vrhico prišije na košaro, odnosno zaboj zabije z žrebli.

Prav dobro se izplačajo stroški in trud, če grozdje shranjujemo za zimo in preko zime, četudi nam pri tem hranjenju kljub največji pažnji obilo grozdja segnijo in pride v zgubo. Po svežem grozdju nastane živahno povpraševanje šele takrat, ko ga ni več zunaj v naravi, t. j. po zimi in v zgodnji pomladi.

Na Francoskem in tudi v okolici Smedereva (Srbija) hranjujejo grozdje v posebnih prostorih, ki morajo biti zračni in primerno temperirani. Temperatura pri 3—4°C je najugodnejša. Čim več je v prostorih suhega zraka, tem boljše se ohrani grozdje. V prostore se postavijo stojala iz lat, na katere so pritrjeni železni obročki, ki služijo za vlaganje steklenih posodic, v razdalji 15 cm. Te posodice imajo obliko prirezanega stožca ter vsebujejo 3 dl. Napolnijo se do približno ¾ z vodo. Da se prepreči gniloba in plesen, se pridene vodi nekaj soli in zdrobljenega lesnega oglja. Vodo je menjati vsakih 6—8 dni. Grozdje, katerega hočemo hranjevati na ta način, moramo porezati z rožjem vred raz trsja in sicer tako, da pustimo vsakemu grozdju 2—3 dm dolgo rožgo. Rozgo postavljamo v posodice, da se grozdje ne dotika drug drugega. Polagoma transpirira iz grozdja voda, ki pa se nadomešča z vodo iz posodic po rožgine mlesu, vsled česar ostane grozdje vedno sveže. Ob priliki menjavanja vode moramo grozdje pregledati ter gnile ali nagnite jagode odstraniti.

Prevlažen zrak v shrambi moremo osušiti z apnenim kloridom. V ta namen vzamemo leseno mizico, katere plošča je nekoliko nagnjena. Na to ploščo položimo apneni klorid, ki začne takoj sesati iz zraka preobilno vlago. Ko se je nasitil z vodo, postane tekoč in kaplja v podstavljeno posodo. Tekoči apneni klorid se da potem izhlapevanja zopet zgostiti, da postane trd, nakar se more uporabiti vnovič za odvajanje vlage. Delovanje raznih škodljivih glivic — plesni in gnilobe — preprečimo z zveplanjem celega prostora.

Prodej grozdja je mnogo rentabilnejša od prodaje vinskega mošta, kar posnamemo iz sledečega računa, ki je sestavljen po današnjih povprečnih cenah:

1400 kg grozdja daje 1000 litrov vinskega mošta po 5 dinarjev, je 5000 dinarjev; 1400 kg grozdja nepredelane za prodajo v jeseni po 5 dinarjev, je 7000 din.; 1400 kg grozdja nepredelane za prodajo v pomladi po odbitku 450 kg grozdja, ki je prišlo v zgubo in stroškov hranjenja po 500 dinarjev, ostane 950 kg po 10 din. manj 500 dinarjev, je 9000 dinarjev.

Končno besedo o tem naj imajo večaki, katerih izkušnje v tem pogledu so dovedle morebiti do drugačnih rezultatov. Vsekakor se s prodajo grozdja odpira pred nami nov svet, ki nam kaže pota, po katerih moremo z velikim pridom vnovčiti naše vinarke proizvode ter s tem koristiti sebi in splošnemu napredku.

Vekoslav Štampar.

Iz vinarke in sadjarske šole v Mariboru. Ta sedaj 53 let stari zavod se je nedavno pretvoril v srednjo vinaro in sadjarsko šolo; poleg te je še tudi enoletna vinarica in sadjarska šola z internatom. Za obe šoli se je prijavilo dovoljno število zanimancev za vstop. Rok za vlaganje prošnje pri srednji šoli je že potekel, pri enoletni šoli pa potече dne 1. oktobra t. l. Začetek šolskega leta za drugoletnike bivše dvoletne vinarke in sadjarske šole je bil dne 15. septembra; v srednji vinarici in sadjarski šoli prične novo šolsko leto dne 1. oktobra, v enoletni pa dne 15. oktobra namesto začetkom novembra, kakor je bilo prvotno razglašeno. Vsak zanimanec (prošilec) bo o tem še posebej obveščen. G. minister kmetijskiva je določil mesečno oskrbnino na 400 dinarjev (do sedaj 75 dinarjev) za vse privatne gojence v internatu, to so namreč tisti učenci novinci enoletne šole, ki morajo plačevati vso oskrbnino, odnosno je ne morejo biti oproščeni in še niso bili v kmet. šoli. Novinci siromašnih staršev, kateri dobijo prosta mesta v zavodu kot državni gojenci (štipendisti), bodo tudi

posebej obveščeni o tem. Vodstvo reorganiziranih kmetijskih šol se je opet poverilo direktorju Andreju Zmavcu, dosedanjemu ravnatelju dvoletne vinarke in sadjarske šole v Mariboru. Profesor Josip Priol odpotuje te dni na Holandsko v svrhu študija ameriškega načina sortiranja in vkladanja sadja i. dr.

Kmetijsko-gospodinski tečaj v Beltincih. Pri sestrah križarkah v Beltincih (Prekmurje) se vrši še pred novim letom desettedenski gospodinski tečaj, na katerem se naša kmečka dekleta lahko v kratkem času strokovno izvezbajo v najnujnejših gospodinskih poslih, kakor kuhanju, šivanju, ženskih ročnih delih in drugih za gospodinstvo sploh najpotrebnejših kmečkih opravilih. Ker je še nekaj mest prostih, se vabijo osobito dekleta iz bližnje Stajerske, iz Murskega polja, da se čimprej zglasijo pri križarskih sestrah v Beltincih, kjer zvejo natančneje pogoje.

Mariborski trg dne 19. septembra 1925. Lepo jesensko vreme je privabilo ta dan mnogo kmetov na trg, ki so pripeljali 45 s krompirjem, zeljem in čebulo itd. in 15 s sadjem naloženih vozov v mesto, pa tudi slaninarjev je bilo 33, ki so prodajali svinjino po 20 do 30 din., slanino po 25 do 30 din. in drob po 15 do 20 kg; domači mesarji pa so prodajali govedino po 10 do 17.50 din., teletino po 15 do 20 din. in svinjino po 17.50 do 20 din., klobase po 20 do 35 din., prekajeno meso po 35 do 40 din., gnjat po 45 do 50 din., drob po 8 do 15 din. kg. — Perutnine je bilo pa komaj okoli 400 komadov. Cene, ki so vsled tega poskočile, so bile: piščancem 20 do 30 din., večjim 30 do 100 din. par, kokošem 35 do 65 din., racam, gossem, puranom mladim in starim 35 do 120 din., domačim zajcem 10 do 50 din., grlicam 35 do 40 din. komad. — Krompir, zelenjava, druga živila, sadje ovedlice; Cene so bile krompirju 4 do 5.25 din. mernik (7½ kg), oziroma 1.25 do 1.75 din. za kg, solati 1 do 3 din. kg, glavni solati 0.25 do 1.50 din., ohrovtu in ohrovtovi repi 0.50 do 1.50 din., zeljnatim glavam 1 do 3 din., karfiolu 1 do 7 din., kumarcam 0.50 do 2 din., buči 1 do 3 din. komad, stročjemu fižolu 4 do 5 din., paradižnikom 1.50 do 2 din., kisli repi 3 din., kislemu zelju 4 din. kg, luščenemu fižolu 1.25 do 3 din. liter; jajcam 1.50 do 1.75 din. komad, trapistovskemu siru 25 din., ovčjemu siru 20 din. kg, mleku 3 do 3.50 din., maslinemu olju 33 do 55 din., bučnemu olju 24 do 32 din. liter, smetani 12 do 14 din. liter, maslu 44 do 48 din., kuhanemu maslu 50 do 55 din. kg, jabolkom 3 do 7 din., hruškam 3 do 8 din., slivam 3 do 10 din., češpljam 3 do 5 din. (kmetje so prodajali češplje po 5 do 6 komadov za 25 para, tedaj 60 do 72 komadov za 1 kg, med tem ko jih je na kg samo 54 do 56 komadov), breskvam 6 do 10 din., grozdju 7 do 10 din. kg, limonam 0.75 do 1.50 din. komad, melonam 3 do 15 din. komad. Cvetličkam 0.50 do 6 din., z lonci vred 15 do 50 din. komad. Lončena in lesena roba 0.50 do 1.75 din. komad, brezove metle 2 do 5 din. komad, leseni ročni vozički 100 do 200 din. komad.

Mariborsko sejmsko poročilo. Na sejem dne 22. septembra 1925 se je prignalo: 16 konj, 10 bikov, 145 volov, 395 krav in 11 telet, skupaj 577 glav. Povprečne cene za različne živalske cene so bile sledeče: Debeli voli 1 kg žive teže od 8.75 do 9.50 din., poldebeli voli od 7.50 do 8.25 din., plemenski voli od 7 do 7.50 din., bikli za klanje od 6.25 do 8.50 din., glavne krave debele od 7.50 do 9.50 din., plemenske krave od 5 do 7 din., krave za klobasarje od 3.75 do 4.75 din., molzne krave od 8 do 9 din., breje krave od 8 do 9 din., mlada živina od 6.75 do 10.50 din. Prodato se je 358 glav, od teh 26 v Italijo, 58 v Nem. Avstrijo.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso od 10 do 19 din., telečje meso od 12.50 do 19 din., svinjsko meso sveže od 12.50 do 25 din.

Vrednost denarja. Ameriški dolar stane 55—56 din., francoski frank 2.60 din., italijanska lira 2.29 din., čehoslovaška krona 1.65 din., angleški funt 270 din., avstrijski šiling 7.80 din., švicarski frank 10.80 din. V Curihu znaša vrednost dinarja 9.21 centimov.

Cirilova tiskarna v Mariboru je dozda založila in izdala sledeče zvezke »Cirilove knjižnice«: 2. zvezek: dr. Lenard: Jugoslovanski Piemont. 7 D. 3. zvezek: dr. Lenard: Slovenska žena v dobi narodnega preporoda 10 D. 4. zvezek: Moj stric in moj župnik. Povest. 4 D. 5. zvezek: Melville: Gladiatorji. Roman. I. del 8 D. 6. zvezek: Melville: Gladiatorji II. del 10 D. 7. zvezek: Wells: Zgodba o nevidnem človeku. 7 D. 8. zvezek: Orczy Dušica. Roman. I. del 16 D. 9. zvezek: Conan Doyle: V libijski puščavi. Roman. 12 D. 10. zvezek: Bernetti: Živ pokopan. Povest. 8 D. 11. zvezek: Camelli: Izpoved socialista (Od socialista do duhovnika). 16 D. 13. zvezek: E. Lešnik: Šumi, šumi Drava. Črtice iz mariborske zgodovine. 5 D. 14. zvezek: Ljubša: Sloveške gorice 7 D.

HA-HA-HA

ae boš strgal, ne, imam močno obleko, ker sem kupil sukno v veletrgovini R. STERMECKI v Celju šte. 24 katera razpošilja trpešno sukno m D 71—, močen ševljot m D 78—, fini kamgarn m D 90—. Ilustrovani cenik z 300 slikami se pošlje vsakemu zastoj, vzorci od sukna, kamgarna in razne manufakturne robe pa samo za 8 dni na ogled. Kdor pride z vlakom osebno kupovat, dobi nakupu primerno povrnitev vožnje. Naročila štev. D 500— pošt. prosto. Trgovci engros cene

Ponovna otvoritev „Grajske kleti“.

Cenjenemu občinstvu mesta in okolice vljudno naznanjam, da sem prevzel od g. Bogomura Šlachta zopet nazaj restavracijo »Grajska klet«, katero sem moral vsled nekaterih preuredb za nekaj časa zapreti ter **jo otvorim dne 1. oktobra t. l.**

Podjetje bom vodil v lastni režiji, točil samo izbrana najboljša vina, skrbel za dobro kuhinjo, zmerne cene in točno postrežbo tako, da bo pridobila restavracija zopet svoj prvotni sloves. — Priporočam se najtopleje za obilen obisk

Gjuro Valjak.

MALA OZNANILA.

Kuharica za vse, ki zna tudi dobro krave molzti, se sprejme k trem gospodjem na lepo posestvo na deželi. Naslov v upravnistvu. 1153

Lahek postranski zaslužek za vsakega! Pišite takoj po naslov v upravnistvo Slov. Gospodarja. 1157 2-1

Dobro, starejšo, snažno kuharico, za meščansko in hrano za družino za večje gospodarstvo, sprejme Anton Cvenkel, Sv. Peter v Sav. dolini. 1161 3-1

Viničarja, poštenega, veččega marljivega z družino 5 oseb sprejme takoj mesar in posestnik Josip Kirbiš v Mariboru. 1165

Konjar z dežele, od 25-40 let star, z večletnimi spricavali se sprejme takoj v službo pri gosp. Franjo Spes, Linhartova ulica 18, Maribor. 1173 2-1

Pestunja k trem otrokom (5 let, 3 leta, 4 mes.) iščem zanesljivo, starejšo pestunjo, najraje vdovo, ki ima rada otroke. Plača po dogovoru. Ponudbe na upravo lista pod Pestunja. 1115 2-1

Išče se delavec za prvo šajbo pri Francu Rajšp, lončarju v Framu. Zaslužek 500 do 1000 kron na teden. 1121 3-1

Viničar se sprejme na Polenčaku pri Ptuj. Naslov: Knez Matija, Ghegova ulica 3 v Mariboru. 1126 3-1

Pošteno dekle z dežele išče službo kot sobarica pri obitelji, če le mogoče brez otrok. Naslov v upravi. 1105 3-1

Oskrbnika veččega poljedelstva, gozdarstva, kletarstva, ter konje, goveje in svinjere, treznega in z dobrimi spricavali, sprejme Anton Cvenkel, Sv. Peter v Savinjski dolini. Starejši samski mož, ki je tudi hmeljarstva več, ima prednost. 1071 5-1

Doktor poljedelstva, živinorejki in setveni nadzornik, iz južne Nemčije, sin poljedelca, 27 let star, išče za eno ali več let mesto za novodobno poljedelsko prakso in znanstvo. — Ponudbe pod: B. B. 5403 an Rudolf Mosse, Breslau. 1113

Hiša, pritlična z 2 sobama, gospodarskim poslopjem, vrt, vse trdo krito, pri cerkvi v St. Janžu na Drav. polju, se ugodno proda. Stanovanje takoj na razpolago. Lastnik v Mariboru, Mlinska ulica 24. 1135

Pozor! Gospe Ane Zanfer dediči prodajo naslednje nepremičnine z inventarjem vred: 1. Posestvo v Letušu, velika hiša v trgovino in gostilno ter gospodarskimi poslopiji in ca 26 oralov njiv, travnikov in gozdov; 2. Posestvo v Lučah, hiša z gostilno in trgovino ter ca 9 oralov gozda in travnika; 3. Vinograd z hišo v Seščah; 4. Hiša v Seščah s travnikom (3 orali).

Prodajo se gospodarske enote skupaj ali parcelirane. Pismene ponudbe sprejema: dr. Vinko Tajnšek, Sv. Pavel pri Preboldu. 1162 3-1

Prodajam posestvo okoli 4 orale, zidano poslopje. Mihael Kereži, Sv. Miklavž, p. Hoče. 1159

Malo posestvo v okraju Maribor se kupi do zneska 80.000 dinarjev. Ponudbe pod »Plo-donosno« na upravo. 1172

Lep vinogradnik, 10 minut od kolodvora Gor. Radgona, z okoli 8 oralov zemlje, med temi 1 oral gozda za seč, vse zaokroženo, se takoj po ceni proda. Vpraša se pri gosp. Škerlec-Fiedler, Gor. Radgona. 1156 2-1

Enonadstropna hiša v trgu Savinjske doline s 6 sobami in pritlikline, veranda in 3 nji-ve se ugodno proda. Hiša je pripravna za penzionista ali obrtnika. Naslov pove uprava Slov. Gospodarja. 1167

Proda se takoj lepa majhna parcela za stavbo; prostor je v lepem prometnem trgu Slovenije, jako primeren za kolarsko bnt. Naslov v upravnistvu. 1163 2-1

Dobrodoča kovačija s stanovanjem se išče. Naslov v upravnistvu. 1124 2-1

Proda se hiša z vrtom, sadonosnikom in eno njivo ob veliki cesti, primerno za obrtnika. Več pove Franc Kolaric, Bukovci 115, Sv. Marko niže Ptuja. 1170 2-1

Prodajam posestvo iz proste roke zaradi preselitve; 2 in četrt orala dobre zemlje in lep sadonosnik, travnišče, nov hram z opeko krit, in dve kleti, vse v dobrem stanju. Cena je 27 tisoč dinarjev. Naslov: Ignac Neubauer, Podložje 34, Ptujška gora. 1158

Proda se na Vranskem v trgu v bližini sodnije dvoje posestev: prvo 21 oralov lepih rodovitnih njiv, travnikov, sadonosnik in gozd; gospodarsko poslopje (hiša, hlevi kozolec) je v naboljšem stanju. Drugo posestvo obstoji iz lepe pritlične hiše, iz novega gospodarskega poslopja, lepega sadonosnika ter ene velike rodovitne njive. Cena se izve v župnišču Vitanje. 1169 5-1

Posestvo, 7 oralov se proda zaradi preselitve. Naslov v upravnistvu. 1138 2-1

Prvovrsten vinograd, okoli 2 orala, v dobri legi z letošnjim branjem, se proda za 30.000 D. Letošnje branje odgovarja približno polovici kupne cene. Radič, Zaga, Zg. Poljskava. 1117 2-1

Proda se takoj po nizki ceni dobra kleparska delavnica na deželi z inventarjem, večjo založbo kleparskih izdelkov in pohištvo. Delavnica je v dobrem obratu. Naslov v upravnistvu. 1112 2-1

Posestvo: hiša z 2 sobama, kuhinjo, vrtom, 1 ali 2 orala zemljišča, 5 minut od postaje Poljčane, proda J. Wouk v Poljčanah. 1144 2-1

Trgovinska hiša, 30 m dolga, 500 kv. m vrta. Hiša je tudi pripravna za jajčni izvoz, 5 minut od kolodvora Poljčane, se proda. J. Wouk, Poljčane. 1145 2-1

Večjo partijo 1a jabolčnice proda Peitler, Limbuš. 1151

Hrastov okrogli les in bukov gozd, če mogoče v bližini Maribora, kupi električna žaga M. Obrat, Tattenbachova ul. 1120 3-1

Pozor! kmetovalci! Sadni mlini po najnižjih cenah pri izdelovalcu Ivanu Sirak v Mariboru, Pobrežka cesta 15. 1139 3-1

Prvovrstno sadno drevje in cepljene trte najbolj priporočljivih vrst po nizki ceni ima v zalogi: Drevsnica in trtnica Gradišnik, St. Janž-Velenje. Naročila in tozadevna vprašanja naj se blagovljijo nasloviti na: Ivan Gradišnik, pošta Dobrna pri Celju. 1052

Pozor! Ravno došlo blago, ne ve cene. Platno, barhenti, drak hlačevina, avileni rebci, sukno itd. Dobiva se najceneje pri Trpinu, Glavni trg 17. 48

Prvovrstni angleški in ostroški plinski koks na drobno in debelo dobavi po znatno nižji cenah Mariborska mestna plinarna.

Sodi za vino, žganje, transport in hrambo ima vsako množina vedno v zalogi Fr. Repič, sodarsko podjetje v Ljubljani, Trnovo. Solidno delo. Točna postrežba. Oglejte si zalogo! 1012 15-1

Solske torbice, mape in jermeni za knjige, nahrbtniki, kakor tudi različni kovčki in torbice za potovanja priporoča Ivan Kravos, Koroška cesta 13. 1047 5-1

Štiskalnica in mline (patent Rudl) za grozdje in sadje ima v zalogi tvrdka Hochnegger in Wicher, Maribor, Koroška cesta 53. Izdelovanje pohištva in stavbeno mizarstvo. — Postrežba točna. — Cene nizke. 893

Špecerijske pridelke

posebno lepo kavo, surovo in žgano, riž, bučno olje, namizno olje, banatsko pšenično moko, dobro krušno moko, kupite najcenejše in s točno postrežbo v najstarejši špecerijski trgovini

IVAN SIRK,

Glavni trg v Rotovžu.

Kupim tudi več vagonov lepega zelja v glavah. 1074 12-1

Suhe gobe, orehe.

vosek in vse druge deželne pridelke kupuje po najvišjih cenah:

ANTON FAZARINC, CELJE.

Ima na izbiro in veliko zalogo: kave, riža, mila, sveč, najfinejših čajev, ruma, konjaka in vseh vrst specerijskega blaga

po najnižjih cenah.

Zamenja tudi žito za najfinejšo baško moko. 1168 10-1

Proti škodljivcem na hmelju

je tobačni izvleček z mazavim milom. Z navodilom vred se dobi v drogeriji Sanitas v Celju. 834 10-1

Priporočila se Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Za poljske križe

si mnogi želijo Kristusove podobe (korpuse). Da ustreže ljudem, jih je oskrbela Tiskarna sv. Cirila v Mariboru, kjer se dobijo po sledečih cenah: 65 cm veliki po 550 din., 75 cm veliki po 600 din., 80 cm veliki po 700 in 800 din., 90 cm veliki po 800 din., 100 cm veliki po 950 din. in po 1280 din., 120 cm veliki po 1700 din.

Stenski križi

z leseno podobo (korpusom) stanejo: Velikost 20 cm po 42 in 77 din., 25 cm po 55 in 90 din., 30 cm po 77 in 100 din., 35 cm po 96 in 115 din., 40 cm po 140 din.

Stenski križi

s kovinasto podobo stanejo v raznih velikostih po 4, 12, 18 in 24 din.

Stoječi križi

s kovinasto podobo stanejo v raznih velikostih in izpeljavah po 22, 24, 28, 30 in 36 din.

Izpeljava je zelo okusna in solidna ter se toplo priporoča, da si vsak, kdor križe potrebuje, iste kupi v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Predno kupite

zimsko blago, oglejte si v manufakturni trgovini K. Worscheja nasl. Anton Macun v Mariboru, Gosposka ulica 10.

Lepo posestvo

se da v zakup na južni strani Pohorja, oddaljeno samo 1½ uro od postaje Hoče, približno 8 in pol oralov njiv, 16 oralov travnikov, solnčna lega in dosti vode, pod ugodnimi pogoji. Zakupnina se lahko deloma odsluži z odvažanjem lesa. Zakupnik mora položiti primerno kavcijo in naj ima če mogoče lastno živino, ker se živinoreja na tem posestvu zelo rentira. Naslov in višina razpoložljive kavcije naj se naznanijo upravi »Slovenskega Gospodarja« pod: »Pošten in priden«, nakar se bodo poslali natančni potrebni podatki. 1171

Somišljeniki inserirajte!

Posestvo

v izmeri 9 oralov, zidana hiša z gospodarskim poslopjem ob cesti v bližini Maribora se proda poceni. Posredovalci izključeni. Poizvedbe pri dr. Muleju, odvetniku v Mariboru, Aleksandrova cesta 30. 1152

Otvoritev trgovine.

Cenjenemu občinstvu usojam si najljubše naznati, da sem dne 23. septembra t. l. otvoril popolnoma novo preurejeno mešano trgovino z železnino v Mariboru, Tržaška cesta 9, zraven bolnice.

Obenem kupujem in zamenjujem vsakovrstno zrnje in ostale poljske pridelke po najboljših dnevnih cenah.

Za mnogobrojni obisk se priporočam ter beležim z različnim spoštovanjem

Vinko Klemenčič.

Zahvala.

Podpisaneu Franc Rečniku, posestniku v Razvanju pri Mariboru, je dne 9. septembra 1925 popolnoma pogorel celi hlev. Zavarovalna družba »JUGOSLAVIJA« mi je, vpoštevajoč mojo bolezen in vzlic temu, da sem bil s plačilom premije v zaostanku, izplačala celo odškodnino. Imenovani družbi se zahvaljujem in jo vsakomur najtopleje priporočam!

Razvanje, 16. septembra 1925.

Franc Rečnik.

Kmetije šmarskega sreza!

Oglejte si zalogo in informirajte se o cenah, predno krijete vaše potrebščine v manufakturi, usnju, železnini in špeceriji

v detajlni trgovini ED. SUPPANZ, PRISTAVA

Suhe gobe kupuje

vedno po najvišjih dnevnih cenah

Franc Senčar, trgovec

Mala Nedelja in Ljutomer.

1141

Fižol

letošnji suhi rešetani izbran kupim po najvišjih dnevnih cenah

E. Gaspari

trgovina z mešanim blagom, Maribor, Aleksandrova c. 19.

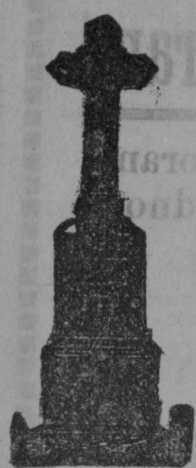
Prva kamnoseška obrt v Pobrežju pri Mariboru

Matija Rozman,

zraven novega mestnega pokopališča na Pobrežju

ima v svoji zalogi različne nagrobne spomenike v najnižjih cenah. — Prevzame tudi vsa cerkvena dela. 1178 2-1

Lepi nagrobni kamni

v marmorju in granitu vedno v veliki izbiri samo pri

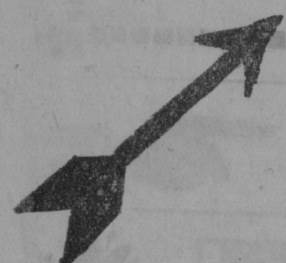
kamnoseškem mojstru

J. F. PEYER

v Mariboru, Kersnikova 7

(blizu glavnega kolodvora)

Vinske pumpe

vinske gumene cevi, prašek za uzimanje kiseline vinu,

tomaževo žlindro,

kajnit, kalijevo sol in apneni dušik nudi po najnižji dnevni ceni

Trgovina z umet. gnojili in vinarskimi potrebščinami

Z. TONEJC, Maribor, Aleks. cesta 35

Dokazano je

da pri

Trpinu v Mariboru na Glavn. trgu 17

so platna najboljša in sukna najcenejša. Vsak, kdor še ni kupil, se lahko prepriča. 1093

A i že veste,

da se v

Celju

v manufakturni in modni trgovini

Franc Dobovičnik,
Gosposka ulica 15

najlažje kupi vsakovrstno blago za obleke, ker je velika izbira in so tudi najnižje cene, vsled česar slovi ista kot vir za najcenejši nakup manufakturnega blaga.

Državni nastavljenici, železničarji, kakor sploh stranke, ki pridejo iz dežele nalašč kupovat, dobijo znaten popust.

Za trgovce poseben oddelek na debelo.

Na obroke!

Manufakturo in konfekcijo, vezenine, pletenine i. t. d. kakor moške in ženske obleke po meri iz lastne prvovrstne krojačnice ter premog in drva dobite proti ugodnemu odplačevanju le pri trdki

DAVORIN JOHAN IN DRUGOVI

dražba z o. z.

Maribor, Vojašniška ul. 2, pisarna Gregorčičeva ul. 1

Radi izborne kvalitete Vam priporočamo nabaviti si za jesen in zimo

KARO-čevlje

Lastne delavnice — solidne cene,

MARIBOR, Koroška cesta št. 19.

Le najbolje je najceneje.

Naznanilo.

Podpisani naznanjam slavnemu občinstvu, da sem prevzel od gg. Tomažič (nekdaj Pristovnikovo kovačije na vodni pogon na Fužijah pri Oplotnici, kjer bom izdeloval le prvovrstno orodje, kakor sekire, motike, krampe, cepine itd in se vsem gg. trgovcem, kakor tudi slov. občinstvu prav vljudno priporočam za prijazna naročila.

Z odličnim spoštovanjem

Franc Tomažič

1104

Fužije—Oplotnica.

3-1

Lepi vinski sodi

v vseh velikostih se prodajajo v vinski trgovini

FERDINAND KÜSTER, MARIBOR,

908

Meljska cesta 10.

DENAR

si prihranite, ako kupite manufakturno blago

v Celju „Pri solncu“

Stalno ogromna zaloga vsakovrstnega svežega blaga, kakor: sukno za moške, volneno za ženske, hlače, vino, baržun, barhent, belo platno, rujavo platno, nogavice, pavola, vsakovrstno moško ter žensko perilo, brisače, odeje, dežniki, dežni plašči, cefir in plavo platno za srajce, klot, čepice in naglavne rute.

Ne opustite se prepričati! — Za obilen obisk se priporoča

Aloiz Drofenik

Glavni trg 9 Celje Glavni trg 9

Postrežba točna!

Mera običajna!

Denar naložite

najboljše in najvarnejše pri
Spodnještajerski ljudski posojilnici r. z. z n. z.

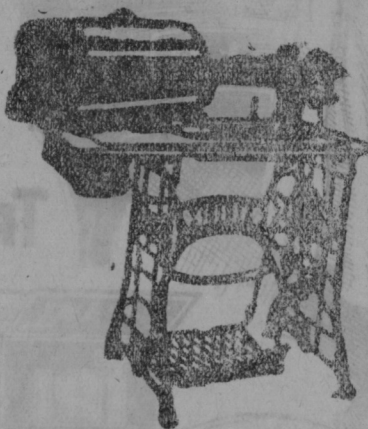
v Mariboru, Stolna ulica št. 6.

ki obrestuje hranilne vloge po

8% in 10%

oziroma po dogovoru.

Brezplacen pouk!

15 letno šamstvo!

Najpopolnejši
Stoewer šivalni stroji

za šivilje, krojače in čevljarje ter za vsak dom. Preden si nabavite stroj, si oglejte to izrednost pri trdki

Lud. Baraga,

Ljubljana, Selenburgova ulica 6/I.

Solidna postrežba

najnižje dnevne cene

vedno sveže blago

dostavlja se na dom

E. GASPARI

(preje Tischler)

trgovina z mešanim blagom

MARIBOR, Aleksandrova cesta 19

le. banatska moka

Prvovrstne mešane pražene kave

Naložite denar le pri

Ljudski posojilnici v Celju

registrovani zadrugi z neomejeno zavezo.

Cankarjeva ulica 4, poleg davkarije

(poprej pri »Belem volu«)

kjer je najbolj varno naložen in se najvišje obrestuje. - Rentni in invalidni davek plačuje posojilnica.

